णमो अरिहंताणं इत्यादिता जिनप्रवचनमात्रस्य व्याख्यानविधिर्दर्शयितुं प्रारिप्सितस्य व्याख्यान
विधिप्रकरणस्य निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं मंगलमभिधेयं दिदर्शयिषुः प्रथमगाथाद्
नामनिक्षेपव्याख्यामारेभे तत्रादौ नमस्कारसामान्यं नाधिकृत्य जिनप्रवचनस्य जिनवचनेनाधि-कृताभि-
तमधिकृत्य जीवाजीवादिपदार्थवाचकपदसमूहात्मकादागमस्य सूत्ररचनेवाद्यपदं

णमो अरिहंताणं णमो सिद्धाणं णमो आयरियाणं णमो उवज्झायाणं णमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंच-
णमोक्कारो सव्वपावप्पणासणो मंगलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं इत्यादिना ग्रंथेन यथाक्रमं
पदसमुदायरूपवाक्यनिष्पादनेन तत्पदवाक्यार्थप्रतिपादनेन च ग्रंथकारः प्रथमं तावन्नमस्कार-
पदमेवाभिधातुकामः तत्रादौ तावत्पदनिक्षेपार्थं निर्युक्तिगाथामाह नामं ठवणा० व्याख्या अर्हज्जीवाजीवादिपदार्थं कारणेकार्योपचारात्पदार्थविषयकज्ञानवतश्च ये
नजीवाजीवादिपदार्थवाचकशब्दसमूहेनाभिधीयन्ते अर्हन्तो जिनेंद्राः तत्प्रणीतवाग्गणधरादिभिरुपनिबद्धा आचाराद्यागमाः सूत्रं तदुपजीव्य
वचनात्मकं वक्ष्यमाणनिर्युक्तिभाष्यचूर्णिविरचनाद्यात्मकं ग्रंथं च ये कर्तारः प्रणयंति ते सर्वेऽपि तावत्तीर्थकरगणधरादिभ्यो नमस्कारपूर्वकं
व्याख्यानयंतीति ज्ञापनार्थं ग्रंथादौ नमस्कारः कृतः तत्र स्तवनीयेषु प्रणीते नमस्कारः १

णं अनंतरवक्ष्यते अधस्तत्रलक्षणोपेतसूत्ररचनायाः प्रयोजनमाह आसमणस्सेत्यादि श्रमणस्यतीर्थस्य हिता
र्थं सर्वमेवपात्रादिकृतवइत्यर्थः अनेनजीवेन तीर्थव्यतिरिक्तानां लौकिकलोकोत्तरमिथ्यादृष्टी श्रमणस्य न
हितेनजीवेत्यर्थादापन्नमवसातव्यं मिथ्यादृष्टिमतमाश्रित्य नात्राक्षेपः यदागमः णिच्चु
वइहआगमत्थंजयइहया सव्वभावदंसीयं उप्पन्नमयमयोमेएयं जिणिंदवरवीरधम्मणयं इति ततः
त्रिनतःसूत्ररचनादिकादारभ्य तीर्थंयावत्तत्रवर्तिष्यते तीर्थंगाथार्थः २ ब अथगणधरस्तुतिमुक्तेषु किं प

तेणवत्तइ २ सामाइयसुत्तणं सामाइअस्सनमाइअस्सयणं तम्माइपज्जुवणामो अरिहंताणं भगवंताणं
३ गणहरथइअं सुत्तं लक्खणजुत्तेहविहाणि आमणं तल्लक्खणं आगमनाणि अतदाकिंचिदेवमि

धर्मसमध्ययनं तत्रापिकिंप्रथमेपदमित्यादिग्रंथात् सामायिकव्याख्यां सामायिकसूत्राणां गणधरराचितानां
मध्ये आद्यमध्ययनं सामायिकसूत्रं तस्याप्याद्यपदं नमो अरिहंताणमिति समाधाज्ञेनशास्त्रे वा
×आदिश्लोकाभिधेयमिदं नमस्कारस्यसामायिकावयवरूपकोतगतिं गिलावइतिगाथार्थः ३ ब अथनमो अरिहंताणमिति
पदस्यसूत्रेण तल्लक्षणपरिज्ञानायोद्देशमात्रतोगणधरकृतसूत्रस्यस्वरूपमाह गणहरव्याख्यागण.
धरादिभिःसूत्रं नियमनमिश्रयेनलक्षणयुक्तमेवभवेत् तच्चलक्षणंयथागमे जणिते तथाकि

×सामाइअमाइअंसुयमाइजावबिंदुसारंइतिवचनादेः

विद्वत्रयविमात्तिगाघाधिः ध ब अघस्तत्रलकृणे मिघो मेक्रमाद् अप्पगेप्याख्या अल्पग्रंथमहार्घं सुनिवि
त्तिक्षियद्: त्रत्पादव्यय ध्रौव्ययुक्तमादि तिवद् घात्रिदोषरहितं यच्चलक्षणयुक्तं अहनिशुद्धेणकपेतं सूत्रं
भवति तत्पालोचनाक्रमो लिङ्गोमेत्मारवेतेश्च इङ्ङुत्तद् मलेकिंत्र ध्रुवघणीयंपमोवयाएच दामित्र ७
मक्रटमवयश्नि निर्दो षंच वक्ष्यमाणदोषरहितं मारवत् वक्रपर्यायं जोत्राद्वत् मामाधिकवका त्र
व्ययव्यतिमकलक्षणाद्भतवस्तेर्युक्तं अलेकलमुपमादिनिरुपेतं त्रपनीतमुपनयोपमेहृतं मोपसारं अगा
म्यानिधनं मितेवर्षादिनियतपरिमाणं मधुरमवणमनोहरमिति ब अत्राल्पग्रंथमहार्घतागुणेन नि
ध अप्पगेघमहच्चं बत्तीमादा मावित्रदिअंजेत्र लक्षणयुक्तं अहनिशुद्धो दित्रयावत्तं

×तेषामव सत्राधीरूप चात्र×२ युक्तिनाप्यल्पत्वादिदोषरहितं इतिते त्रल्पग्रंथमहार्घतायात्रसंभवात् कविदन्योपिसत्र
मुणायघा त्रप्पक्करमभेदेहेमारवेत्रविमत्रमुद्धंध त्रछोत्तपमणवछेत्तपत्रं मघमुनामित्रं
त्रल्पाक्षरंमितात्करं मामाधिकानिधनवत् त्रमंदिग्धं लेघवत्राद्यवत् सवणोदकाघनेकार्थत्रेत्रा य
कारिनभवति मारवत्पक्रमपर्याये विश्वतोमुख त्रनिमत्र मनुयागच्छतुहयानिधनात् त्रस्तो
नक वोहर कणादि छिद्रमरणस्तोत्तस्तंभं स्तोत्रकानियमाः त्रनवद्यमगर्ह्यं नस्मिन्नाघनिधनयक
पत्रत्रातानिनिर्मुक्तोपपत्तमध्यमेदनि त्रत्रामधम्यवचनात्तस्मान्नियमुनिनिर्मितः इत्यादिवचनवत्ए २

वविधसत्रेमवैरुक्तांविंभवतानिगाघाधिः ५ब त्रघस्तत्रलकृणे मणिताद्घात्रिदोषानाद् त्रलिंग्रण्व्या
रव्या त्रलीकोपघातजनकमित्या दयोधिदोषपर्यंता घात्रिशत्सूत्रोक्तादोषाः निर्मुक्तयत्नयोगे निर्युक्तिक्रिया ८
रव्यानेऽघलिंगसत्कारनिर्युक्तिक्रियाव्याख्यानम्यादो स्याद्सिद्धसाधनादिदोषाभावात् ×मलिताः× मंतघाहि त्रलिंग्र
१मुवघायजणयं२लिंगरूपाय३मवद्यंध बलप५कुत्सितेघालिम्मार्ग३माहि त्रप्रमाणं४घृणकृत्तेणवाद्य१म
क्रुत्र ११ २ कमानित्य१३वयणनित्य१४ नित्यनित्यनित्यं१५च लिंगानित्यं च१६ त्रणानिहि त्र१७ मपधानवय१८

५ त्रनित्र्यमुवघायजणयं ६ब्बा ६त्रप्पग्रंथिदोषमपछेता बत्तीमसुत्तादीमा मलिंग्राणिक्कत्रित्रणुत्तरा ग

महावहाणं२९ववहित्रंत२० २ काल२१ज२२ब्राविदोसो२३ समयविरुद्धेच२४ वयणाणि नेत्र२५ त्र
ब्बावत्तीदोसो२६ णेत्र त्रसमाणाहोसो त्र२७ ३ तमा२८कृतवणादोसो २९ णिद्दमइणयवेत्रेधि दोसो
त्र३२एएत्रसुत्तदोसा बत्तीसं ६ंतिणाणायघाध एतासोचणाघाणा हत्रिव्याख्यानुसारेण मोक्षपाप्तिरेव
त्रलीकमनृतं त्र ततोऽवनेत्रतानि ६ुवस्व ईश्वरकर्तृकंजगत् नास्त्यान्नेत्यादि २ त्रपघातजनकं ज्ञानघा
तारुत्र: यथावद्विहिंसा हिंसा धर्म्मीयेत्यादि २ निरर्थकं वृत्तिनिर्देशमात्रं त्रत्रार्ष इत्यादि ३ त्रपार्थकं
पोद्यमिथ्योदत्रातिप्रसंगवचनार्थं यथादत्रादत्रिमानीत्यादि ४ ब त्रनवद्यकवत्सादवदत्रइत्यादि ५ क्रुत्सितं ज्ञेरुचि

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

नावे यथा यस्य बुद्धिर्न लिप्येत इत्यस्मिन्निति देऽजगदित्यादिर्न निष्कारणपरिकल्पुवंदपदवत् उ अधिकेवाक्यादि
न्निः ति रेवहानेऽस्मिन् ए.इ.इ.इ.क्रं ग्राह्यतोऽधीतस्य इ इ इ इत्यादि ईइः ग्राऊ इत्यादि अथवा अधीहापन्नस्या
धीत्य स्वग्राहेण पुनर्लीणं पुनःकरणं यथादेवदत्तोदिवा नक्तोक्त इत्यत्रोऽधीहापनेयात्तोक्तुक्तेऽति त
स्यवमाकाङ्क्षहेतुनाणं पुनःकरणं २० व्याहतं सविणापरव्याहतिः यथा कर्म्मवाग्निफलंवाग्नि कर्त्रीचना
स्मा त्मादि २१ अयुक्तं अनुपपत्तिकृतं यथा तेषां कटतटत्वाहेगंजिज्ञानांमदविडुलिः यावन्नीतनदी. घोरा ह
रूपघनघवाहिनी१ इत्यादि २२ क्रमनिर्देशयथा ग्राह्यरूपादयःश्रोत्रस्पर्शनादीनि यथाः तत्रस्पर्शा ह्रा द

यइतिनाणं १३ वचनानिर्देशयथा इक्कारावोदुक्किताइत्यादि १४ विभक्तिनिर्देशविभक्तिव्यत्ययः एषइक्क
तिवक्तव्ये एषइक्कमितिनाणं १५ लिंगनिर्देशलिंगव्यत्ययः यथा अयंस्त्रीत्यादि १६ अनभिहितेऽधिका
तऽनुपदिष्टं यथावैशाखिकस्य दशमं इव्यं धक्कतिरूपमित्यादि १७ अपदं अन्यत्रोदाऽधिकारेऽन्यत्र
दोऽभिधानं यथा आर्यापादऽवितालीयपदाभिधानं १८ स्वस्यावहानं वस्तुनःसत्तावतोऽन्यथाभिधानंयथाश्रा
तोवक्रिरित्यादि १९ व्यवहितंनंतरितं धक्कतंकृऽऽऽऽधक्कतंवाग्मतोऽभिधानं पुनःपक्कतानाणं २० काल
दोषःकालव्यत्ययः यथारामोवनंगच्छितास्मात्यादि २१ यतिदोषोऽक्षातविरतिरविरतिर्वा २२ अविरतेकारविरोधः
स्तनस्तन्यं २३ समयविरुद्धंच स्वसिद्धांतविरोधि यथावैशाखि कस्य मयाहमःपदाधैः धक्कतिरूपः २४ वच

नमाचेयथा अर्थप्रादयोलोकमध्यमित्यादिनाणं २५ अधीपत्तिदोषः यत्राधीदनिष्टापत्तिः यथाब्राह्मणेनदेतव्यस्तत्पर्यो
दब्राह्मणघातापत्तिः २६ असमासदोषः समासव्यत्ययः यत्रवासमासविधौसत्यसमासकरणं यथाराजपुरुषइत्यत्र
तत्पुरुषसमासेकर्त्तव्ये विग्रहप्रदर्शनायसमासकरणं बहुव्रीहिसमासकरणेवेत्यादि २७ अपमादोषोयत्रस्तोकाक्षिप्तोपमाक्षि
प्तयथा मेरुःसर्षपोपमःसर्षपोमेरुसन्निभइत्यादि २८ रूपकादोषःपदेतेनिरूपयितव्येत्रिवरनिरूपणं २९ नि
र्देशादोषोवाक्यसमाप्तिदोषःयथादेवदत्तःग्राम्यामीदत्तःनिर्देक्ष्यतिनगरंपचतीति ३० पदार्थदोषःयत्रवस्तु

इएवेविहसुत्तसमत्तं तिदिपयारहिंदाइअणुत्तगो कायघोसुयकुदि मणाअवोणित्तणमीमेहिं

नःपर्यायसमपदार्थांतरत्वेनकल्पना यथाद्रव्यपर्यायाणांसत्तादीनां पदार्थांतरपरिकल्पनं वैशाखिकस्य ३१ अधिदो
षः सोधिग्राह्योतदकरणं कुस्सोधिकरणंवेत्यादि ३२ इत्येवंसूत्रस्यघातिग्राह्योयाः रूपिनद्रव्यविस्तरंजानता अनुयोग
धारसूत्रेण अप्पणोघमदव्वं वन्नाएसेविरहितेजंचेत्यादिगाथयाविता अधिनदृष्टावृत्तिर्दिग्दर्शनगाथाः इ ब अधोक्त
कणसूत्रस्यानुयोगःकर्त्तव्यःकर्त्तव्यःकर्त्तव्यइत्यादिरेवंविधव्याख्यया एवंविधस्यसूत्रस्य अनुयोगोव्याख्यानं त्रिविधःप्रकारै
रनेकैरवस्तुसंग्रहणगाथाघोषनंदिःसुघोषनंदिःसुघोषनंदिःकर्त्तव्यःश्रोतव्यःकथंगाथाःश्रोतव्यइतिपुनरिदंश्लोकैः तत्रगु
रोःश्रोतव्यंतावत् अधीतस्मारकादिसूत्रस्यतत्सम्यगधीयते अस्खिलितपदपदार्थतेन ग्राह्यसमुद्देशादिविधिना सुश्रूषमाणस्य
सूत्रार्थोभयसमुद्देशोऽनुज्ञाश्रुतेगुरोःपरिवर्त्तनात् उपात्तसूत्रार्थोभयस्मरणेनगुरुरेवश्रोतव्यइत्येवंनियमात्तव्यं श्रोतव्यमाकर्ण

आर्षयोरनुज्ञादानेऽधिकारात् यदागमः जिणिस्सग्गणुण्णावेत्तं आयरिअत्ताए२त्ति वक्ष्यति आचार्यत्वेन
नोग चत्तारिमंगलं इत्युद्योगाद्यर्थत्वमवगन्तव्यः एवंचसमुद्दिश्य क्रियमाणोद्युद्योगोऽनुज्ञाश्रोतव्य इत्यत्र
ज्ञाप्यमानेऽनुज्ञातावत् सुगुरूक्तविधिनागृहीतं सत्रं सुनफलवद्भवति नदुरनिरवधा. पीतिकृत्यपरिज्ञानेना
यमातव्यं अतएवसुगुरुक्तिरपिवाचनायाश्चयेनपरीक्षाप्रधानस्यैवविनेयस्य वाचनादानव्या नदुरनिरवद्यापि
यदागमः तत्र आवाधिणिज्जावेत्तं अविणए२विगइपडिबद्धे२अविउसिअपाहुडे३त्ति आवश्यानोग एतद्वाक्यो च सं
वाधिता अविवाचनायाआवश्यानवाचनायाः सत्रेणपाठनायाः एवमर्थमप्यस्यावाणीयाः सत्रापेक्षयाचार्थस्यगुरु

चात् तथा व्यवहितपाश्चात्योऽनुपसर्गोवक्ष्येतव्यः तत्रायागम्यस्यशिष्यस्य वाचनादानुज्ञावतस्तद्विच्छेदपातकंस्यात्
यदागमः इत्थंसुत्ताओ३पुव्वयणं तिमाइट्ठोइत्तोगेहि सेसाणाविगुणट्ठाणं तिकट्ठे३त्ति आवश्यं इति यमउद्धा सू
त्रम्यव्याख्यायां ७ एवंसुत्तोप्यस्यादि कालतस्त्रिवर्षादिपर्यायग्रामस्थेवाचारांगादिवाचना दातव्या यदागमः ति
वरिसपरिआगस्स३ आयारपकप्पोनाम अज्झयणं चउवरिसपरिआगस्स सूयगडेणामअंगेत्ति इत्यादिव्यवहारसूत्रे
७ एवंचाद्युक्तसूत्रार्थस्यसाधोर्धर्मकथायामप्यधिकारः नदुष्कृष्टस्यात्रः यदागमः चत्तारिपुरिसजायापन
आघवणिज्जाणामेगेणोवलभंतिनोचरित्तं इत्यादिचतुर्भंगीहानौ आक्षेपकः सत्रार्थस्य नसा तज्ञाविशेषज्ञः अ

नेषणानिरतइत्यर्थः अथापरुक्तः मोक्षिप्तः मोक्षिप्तपाक्षिकोक्तेत्यादिव्यावर्णितायभंगयथाछेद२त्ति तीयभंगेणसाधुश्च
र्थसूत्रत्वादितिचेत् एवंसोक्षिप्तपाक्षिकसाधुव्यतिरिक्तोधर्मकथायामनधिकारएवेतिः तेनतत्रोक्तोपि धर्मकथात्रय
णं महापापमेव अतएवगोष्ठामाहिलसमोपि धर्मकथा श्रवणश्रोतोघनिषिद्ध एतेनएतेपि धर्मोपदेशंति तत्
स्वतोकोपिवर्तते तिरपिनिरस्ता जिनाज्ञाभङ्गः लघुप्रकृत्तिर्मलापापरूपत्वात् किंसर्वविषामपिवादिनामुप
देशो निजस्वार्थप्रवृत्तिरूपत्वेनभवति तत्स्वार्थेप्रवर्तनंच तथा स्वार्थप्रवृत्तिरूपत्वेन महानर्थरूपमेवेति पर्यो
लोच्यमिति यदिचपरंकदाचित्श्रावकोपि निजकुटुंबस्यकुलस्यादधर्मकथयति तदागुरवश्छमादिश्रीतीतिगुरु

३ सूत्रंतोखल्वयंपठनो वाचनिकातिगमनंगति पादरजापारतंत्र्यतोवर्जिताज्ञा नदुःसाधुवत्तानाप्र
बोधातिश्रावकप्रतिक्रमणासूत्रंस्वस्थानेस्थितेन एतेन

सूत्रकस्यिघोतसूत्रकारेणनवानमार्थेव्यवस्थाकाः सार्वेपिजिनागमविगोपकाएवेतिदर्शितंबोध्यं अघोतोक्त्य
तिकरात्रावेपि अध्ययनाध्यापनोपादेशादिषुप्रकृतेरत्र व्यतिकस्तुपरेषांसूत्रस्यार्थस्यवाकरणात्तिपिनभवति तत्तोऽवि
नागम्यस्यैवात्रोप्यनुज्ञावत् जिनवचनेच मोघंतमागमः परेषांगमएवनकेवलात्पर्थेदर्शयिष्यते अतएव तेषांजि
नवचनानुवादापिनभवति नवानमार्थप्रकाशकत्वेन शिवंस्तिवेइत्यनुज्ञावत् योद्वानां स्वयंसवादक्षसूत्रवाचनादिपर्यंत्व
क्ष्याकरिष्यते इतिगाथार्थः ७ अथानुयोगस्यप्रकारत्रयंदर्शयन्नाह सूत्रेनियुक्तसाधागमोक्तसंवर्गाथामाह सूत्रात्मा
व्याख्यासूत्रस्यार्थः सूत्रार्थः सूत्रार्थएवाकथनः प्रतिपाद्यतयसिद्धानुयोगोऽसौसूत्रार्थश्चोच्यते सूत्रमात्रप्रतिपादनप्र
धानोऽर्थः सूत्रार्थः स्वस्तुराद्यन्यकारार्थः सत्ताऽवधारणे एतदुक्तंभवति गुरुणाकथितोपि सूत्रार्थमात्रलक्षणानिधान अथ

घमो ऽनुयोगः कर्तव्यः मा त्वेषा घण्टिकाचिन्तयानो मतिमान्मोहं । द्वितीय स्त्वनुयोगः निर्युक्तिमिश्रकः कार्यः तत्र निर्युक्तिरपि मत्प्रत्याख्यानायैव तस्या अपि सूत्रव्याख्यानतो निजव्याख्यायाश्चैव भवति सूत्रस्यैवंतस्या अपि सूत्रं चैवमनुगमस्वरूपं अतएव निर्युक्त्यनुयोगः सूत्रस्पर्शिकयैव नियोक्तव्यः यदागमः किं ते अणुगमे अनुगमे २ दुविहे पण्णत्ते सुत्ताणुगमे णिज्जुत्तिअणुगमे य तिन्नि अनुयोगद्वार इतीयं स्तुतिरवयवार्थः पञ्चमेनानुक्रमेणागतमाघ्रियमाणा वाच्यः तत्र प्रथमेनागतो नाध्यादि तद्व्याख्यानरूपः अनुक्रमेणागतस्तु तदनुगतस्तत्रादिरूपस्त्वनुगमोऽभ्यात इतिनागार्थः ६ ब अथ त्रयाणां प्रथमघण्टिकाराणां घण्टानादनिमित्तमधिकृत्य विशेषमाह तत्थ णं व्याख्या तत्र त्रिषु नुयोगेषु प्रकारेषु मध्ये तत्थिमो अणुगमे त्ति अत्र हेतौ सप्तम्यर्थे प्रथमपदस्य प्रथमोऽनुयोगः सूत्रमिति

२ बाइ णिक्कत्ति मामइ णिज्जे २ तइए त्ति अणिरुवमेइ ३ एमाविहाहिं इ अणुन्नेगे ६ तत्थ णं जे से पढमे पयक्खेद्ध व णिज्जे अन्ने सुयघण्टिगो इ त्ति णं देसे मिदिमो पितमेव ५ ओ णिक्कंती सुत्तो बाइ णिज्जे अ

राद्ध क्कत्ति मामइ चा य मत्रेवं नमइ तिनेपाति कंपदं करवरणमस्कक्रुरणिध्वनरूपो नमस्कारो नवविधघण्टिकाध्वनिर्वा कथ्योऽहं इत्यमरवरविनिर्मितमस्पर्धति हर्षकृतां मज्जामदेनस्तोत्यहृदादिरूपेणावुच्चारयतः इतरायास्तुनिर्युक्तिमिश्रकनिर्वाच्यलक्षणयोरनुयोगयोः तान्येवनमोऽरिहंताणं मितिपदमाश्रित्यैव दिग्दर्शयामीतिगाथाघः ५ ब अथद्वितीयानुयोगस्य स्वरूपं दर्शयन् निर्युक्तिविवेकमाह आणिक्कए व्याख्या य सूत्रानुयोगो निर्युक्तिमिश्रको द्वितीयोमाणितः मानसनिर्युक्तिः त्रिविधा त्रिप्रकारा सूत्रस्पर्शिकानवति कञ्जिनमनाय छेनत्रामधे या ५

वेवं पदकित्तं णिक्कत्तिअणुगमे २ तिविहं तं णिक्केवणिक्कत्तिअणुगमे २ तयुग्घायणिक्कत्तिअणुगमे सुत्तफासिअणिक्कत्तिअणुगमे ३ तिन्नि अनुयोगद्वारे इतिगाथार्थः १७ ब अथनिक्षेपनिर्युक्तिं प्रकटयितुकामो निक्षेपनिर्युक्तिमाह तासुत्तफासिअनिज्जुत्तिमीसए त्ति तासु निक्षेपनिर्युक्तिषु त्रयोघातानिर्युक्तिः गाथाघातनामा निर्युक्तिः सर्वसूत्रमाश्रित्य सर्वसूत्रसाधारणं निर्युक्तिमाह सा तासु त्रिषु व्याख्या तासु निक्षेपनिर्युक्तिषु त्रयोघातानिर्युक्तिः गाथाघातनामा निर्युक्तिः सर्वसूत्रमाश्रित्य सर्वसूत्रसाधारणमेतया तेनसा लड्डुकस्थानिक्षेपनिर्युक्तिगाथादर्शनिर्युक्तयोक्तालिताः ताश्चैव द्रव्यादिविशेषरूपा । निक्षेपसूत्रस्पर्शिकनिर्युक्तयोऽवश्यं तया तासांच प्रतिसूत्रं निश्चयात् यावो पोघातनिर्युक्तिः सावद्देशादि

१ णंता सुत्तबुग्घायणिज्जुत्ति मत्रसुत्तमासिज्जो चाद्दसाइ अवीसइदारगाहाहिं तत्थ २ सा ११ बाद्दसेइ णिद्देसे २ तत्थ णिक्खेवसमेइ ३ खित्तधकालपभुरिसेइ ६ कारणपच्चयलक्खणणाएसमासो आसणे ११ लुसणए १२ १२ किं १३ कइविहं १४ कस्स १५ कहिं १६ केसुए १७ कहं १८ कियिरं १९ कइकालं २० कइरण मंतर २१ मविरहिअं २२ भवा २३ गरिसे २४ फोसण २५ णिरुत्ती २६

अद्धिइ त्ति घारणाघार्यो भवति तेन घारणाघेइ समं नेतरेवस्थमाणेइ इतिगाथार्थः १७ अथ घारणाघा द्वायमाह बाद्दसेण किंक इण व्याख्या चानयोः मे केपतोऽनुयोगद्वारहारिभद्रीयविस्तरतस्तु आवश्यकनिर्युक्तिं इत्यत्र सर्वेनुयोगद्वारेषु नावणाइसेवत णितं तत्रोपोघातनिर्युक्तिरावश्यकनिर्युक्त्यंतर्गता सर्वत्राप्यतिदेशेनवक्तव्या परमिह सर्वसूत्रसाधारणत्वपरिज्ञानाय घारणिवकोपरिज्ञानादनुः किंचिद्व्याख्यायते यथा बाद्दसानामुद्देशः सामान्यानिर्देशरूपोयथाऽध्ययनमित्यवक्तव्यइतिक्रियासर्वेशो ×मात्र× विसेतथा २ तघानिद्देसाणेनिद्देसो विसेसाणिद्देसं यथासामायिकमिति २ तघानिग्गमः उत्तरसामायिकनिर्गमतः

मिति ३ तथा कृत्रकालो व्ययाः सामायिकमुत्पन्नं तावत्कालो ५ ऊनः प्रकृष्टानिर्गतः मितिद तथा कनकारणेन ओतमादयो नग
वत्समाप्यते इति ७ तथा प्रत्ययः केनप्रत्ययेन नगवतेदमुपदिष्टं तथा लक्षणं सम्यक्त्वादिसामायिकादानोत्पत्तिनामं ९
तथा तिगमादयोनयावक्तव्याः १० तथा समवतारः योनयोयत्समवतरति ११ तथाऽनुमतं कस्यबवहारादिः किं सामायिकमनु
मतं १२ किं सामायिकं कस्मिन्द्रव्यक्षेत्रकालेषु इति १३ कतिविधमिति १४ कस्यसामायिकं १५ क्व सामायिकं १६ केषु द्रव्येषु सामा
यिकं १७ कथं केन प्रकारेणसामायिकं १८ कियंतं कालं सामायिकं १९ कियतः सामायिकस्यपर्यवपत्रतिपद्यमानकाः २० सोतरं
कियंतरेणसामायिकं २१ अविरहितोनिरंतरं २२ तथाः कियंतः त्रुटयंतः २३ आकर्षाः कस्मिन्कियंतः २४ स्पर्शनाः २५ निरुक्तिरिति नाम

१३ एत्थाहिंगारुहिं विभासरुवाहिज्जा यणिक्खत्ती णाएमाणुमाए अणुत्तगमुत्तमित्तम २४ तेणेवि अज्झयणमो त्र
दिट्ठाणेनिमाणुत्तगपयं

उक्तिः २६ इतिषड्विधातिधारात्तो विवेकनिमित्तं नाममात्रेणव्याख्यानं एवेय
क्तिरुद्धारप्रकृतेप्रायज्जंतद्धारपुरस्कारणात्रेवदर्शयते इतिगाथासमुदायार्थः १२ ब १३ ब अथकाद्वयस्यापि पूर्वार्धेन द्वितीयंसूत्रव्या
ख्यानं जयतीतिदर्शयति एत्थाहिंव्याख्या एतस्यामनेनारात्कालं द्वारगाथायां विभासरूपा हिरवधारणेविभासरूपेव यावत्
निर्युक्तिसमा सानुगमसमा सानुयोगसमा सूत्रमात्मस्थानुयोगोनवति सानुयोगनिर्युक्तिमिश्रकोद्वितीयोऽनुयोगो
नवतिनचअनियुक्तागमस्यतिरुद्दारितेवेतिगाथार्धः १४ ब अथद्वितीयसूत्रकारव्याख्यानुकारेणतावत्तावत्प्रथमः
स्वरूपमाह तेणंसिंव्याख्या तेनयायुक्तप्रकारेणद्वितीयव्याख्याते नशिअएवार्थ तानेवयस्मान्नमोऽरिहंताणमितिमा

नुयोगपदं सानुयोगनियुक्तिकृतव्याख्यानमेयुक्तं पदं सामायिकाध्ययनस्यपदं समुदायः समासेनावत्
तदयंखलुअवधारणेनादवतीर्थं सामुदायिकावक्तव्यिकात्मकं मार्गमोक्षमार्गोनवति त्रिधंयस्मात्प्रकारेण
नमोअरिहंताणमितिपदं प्रमाणंनतवेत् तदातीर्थंनतीर्थंनवति अतीर्थंचजिनाशातनं अतश्चनार्यैरावत्यधीक्षेध्यंति
तिगाथार्धः १५ ब अथप्रकारोत्तरेणापितीर्थस्वरूपमाह तेणंतिए व्याख्या वाअथवा सिअएवार्थव्यवहितःसंबध्यते
तादवतीर्थं यन्निर्युक्तिक्रमेणवर्णितं निर्युक्तिरुपक्रमेनिक्षेपेत्यादिरूपंसकलंतत्सूत्रानुसारेणयः यत्निर्युक्त्यादिसर्वं
सूत्रस्थानंनवतितादवतीर्थमित्यर्थः तच्चतीर्थमोघतंप्रतिनत्यलोकिकवकालेस्थायीत्यादिरूपेपरमार्थे

यम्मेतेखलुतिण्णि सगोत्तेमं अतिक्खोत्ति १५ तेवातिण्णंजेसिअणिक्खतिप्पमुहमणुओगकालंमोपरवार
जिणाइं नप्पमोऽवबुप्पमाहा १६ तंतिण्णंजिणवसिअं

वर्तमानतीर्थंवीरात्सामस्त्यवीरात्प्रत्युत्पन्नंवर्तमानतीर्थंवी
रशासनंव्यवस्थापितमित्यर्थः एतेनऋषिवत्तादिव्यवस्थापितमनुष्यास्त्रीतिनवतीतिदर्शितं तेषांसामस्त्यवीरव्य
वस्थापितत्वात्तावादित्यत्रेवदर्शनेतत्रयावद्दुःप्रमान्तःदुःप्रमासमासमाप्तायः तावदाऽऽसंलवनात्यर्थः यदागमः जेहदा
वदरसमाहवाजवसमप्पेतसमप्पिणाए देवागुप्पिआलोकवइअकालंतिण्णंअणुसज्जिस्सइ गोऽहदावदरसमाहि
वाखेदरमीत्यत्रसमप्पिणीए इगवीसंवासमहस्सं तिण्णं अणुसज्जिस्सतितिवचनात् ३०७५० इतिगाथार्धः १६
अथद्वयमपिसूत्रकारोतरेणतीर्थंव्यवस्थापयन्नाह तेतिण्णेव्याख्या तत्रतीर्थं जिनस्थापितं तावत् यस्मादिकरो वीरात्तस्मा

महावीरतीर्थकरात् अत्र: वेइप्रभाचार्यादिवदपमानलभ्यते तस्यक्रमेणामहावीरएव तच्चतुर्थः पञ्चमस्तीर्थकरो भावी महावीरतीर्थकृता सहितं नगवतामुक्त्वा आह्यदादितिमेव तच्छब्दो परंपरिग्रहाय तपागणएवतीर्थं नवति तस्मादि
*तक्के×३ कतीत्यः कोपिनोपलभ्यते तत्तीर्थं वीराणामहावीरतीर्थकृता सहः पञ्चमोमेलनिते यावत् श्रीजगच्चंद्रसूरिता
पागणश्रुतिख्यातिः स्यात् यावत्तिमित्तकमेघपतिख्यातिवत्तपोमाहात्म्यात् तपसः कृतेव्यम्बिकाद्याविष्यद्वार
वहागमः ब्रह्मागइं अत्रयत्रणो हिआएसुहाए खमाएनिस्सेसाए आणुगामिअत्ताएनवति ते परिआए२परिआलेइ

अक्खाइगाराणालंकरइअप्पोवीरात्तवीरांडुप्पमद्दैतंतयंनलिअं २७ अहवाउम्मपमाणंमहालिआ
इंदाविद्धतेतिवं दरिनडुतोलिहिअंमहालिआदम्मआयरिमे १८

तावइमुएथलाजेपमआमकारदत्तिआख्यानोगा श्रीवत्तिवेइप्रभाचार्यादिकांउनवानमाद्येव्यवस्थापने
नजिअरत्नाप्रख्यातिरितिममप्रपूर्वोलोपनत्वा तपागणएवाच्चिन्नेतार्घमितिगाथार्घः २७ व अथआहरि
नइस्तरिवाचाउम्मरेगौ व उनरंप्रकारोत्तरेण तार्घव्यवस्थापयन्नाह अहवाए व्याख्या अथवेतिप्रकारांत
रेद्योतते यस्यमहालिआघं आमहालिआघसत्तं प्रमाणं तन्नार्घमेतव्यं एतच्च दरिनडेक्कं आदरिनडुस्तरिगा न
लितं आमहालिआघादत्रो घी[illegible] त्र सर्वाचार्यैर्लिखितमित्यस्यार्घः नावार्घस्तु यद्यपिगलधरकृते आम
हालिआघस्तत्रे आवडुस्यामित्यतिकारणात्तात् परंतथापि त्रादृहिकादिखंडितपत्रेत्यः एवंनहि तार्घ य ५

धार्घबोधमन्योन्याऽनुगत्या आमहालिआघसत्तालिखंतेतात्पर्यवृत्तायां अथवेतिया अथवे यथाआहरिनडुस्तरिगा आवडुस्यामित्य
तिकोलिखितः तथाहि तथाहि एअंउपंचमंगलमहासुअक्खंधमूलपयाणं महत्थपवोधणा अणोगमपज्जवेहिं सुत्तमाणिहु
आहिं लिंगअत्तिनामचुएहिं अहवअणेगागमदेसणधारहिं तित्थगरहिं वरकालिअंतादवरकालिघंतआणा अ
हरअसाया कालेवरिहाणिदोसेणं तान्नाणिछत्तिनामचुएहिं
यच्चोत्तणेकालंमसएणं मरुदेवित्तेपयाणुआरी वयरस्वामीगामाउवालंगेसुअक्खंधो तत्तोपंचमंगलमहासुअक्
खंधतघारोत्तमसुअमज्झालिहिउ सव्वसुत्तंपुणसुत्तत्तणेणगणहारिहिं अत्थत्ताए अरिहंतेहिंनगवंतेहिं धम्मातित्थगरेहिं वार

क्किणिदहिं पत्तातिअंतिआमहालिआघहत्तीया अथयोजनवाक्यानाह्को पिलिखितः तथाहदमेवदायाद्यहेः म
हत्तरार्यैः आवडुस्तरिस्यतिव्याकरणादिकमपिनंदनंतरमवलिखितः तथाहि एहायबुद्धमेपयाउ एहायज्जम्मपयं पणमा
मुअणगंसुत्तालावगेणमंपढइ तच्चसुअरयहिंकुलिआदोगणदेव्यो किंतुजोमोए अम्हअविनयिनामाणिकप्प
तत्रम्हमहालिआसुअक्खंधमुद्धायरिओ आमो तहिंसवरखंगरवंडिएहिं नाइहिआईहिं हेऊहिं अक्खेवपत्ता
गापरिग्गहिआ तहावि अत्रेतम्मुमहत्तानिमयंतिश्रमं महालिआसुअक्खंधं कप्पिणपवयणाम्म परमारात्तअंपरमत
तं महत्थं कप्पिणपवयणवच्छल्लएणं बकुलवम्मोवयारेणिच्चनिकाउं आयरिअहरिनद्दोणं जेतत्तआयरिओदिट्ठं तं
सवं ममईएमाहिऊणं लिहिअं अलोहिवि लिघामणदिवायसीर वुद्धवाइअजक्खाणंदवसुतोजम्मवघणेख

वो मात्रेण नयुनत्वं वेति: इतिनातिप्रसंग: यदिववो मात्रेणोनो कार्यपि प्रमाणतयाऽऽक्षपणम्यात तर्हि दिगे बरा
दय:मार्षा भिन्नमप्यदृष्टाएव नवंतु : दवो ऽस्त्रेव गुरु:मुद्गा धु धर्मास्तु केवलिप्रभृतय एवेतिरूपेण दवादीना
वो वावमात्रेलाक्षपणमादृ तस्मात्कार्षापणेऽपि डोनामाना छुनप्रवर्तनाक्षपणमो निजमतिविकल्पित
प्रक्रिया नुसाधन इत्यतएवोपदृश्यकल्पो मे तव्य इतिवाक्यं मितिगाथार्घ: पूर्व अथ तोघिव्यतिरिक्तानामुन्मा
र्गत्वं विवेकमादृ ऽसारवाव्याख्या द्वामात्रस्वरूपतो घव्यतिरिक्ता उन्मार्गा: मेरा रमार्गा: खलुअयंतस्मेरा रमार्गो
एव मार्गइत्यत्रैकवचनं उन्मार्गाइत्यत्रबहुवचनं च मार्गएवभवति उन्मार्गास्तुबहवइतिज्ञापनार्थमेव एतच्चालोकि कमार्ग
वप्रपातनेव जिगमिषितनगरादिकप्रत्येकएवमार्ग: त्रेषान्तुनवापिदृउन्मार्गाएव तत्त्याज्यामार्गालोकिकालोकोत्त

२टाद्यमार्गवत्तुबहवोमार्गालोकइत्यलोत्रलोकिकेभ्यालोकइत्यत्रबहुवोमार्गाइतिकपिलप्रमुखाश्चागमविदा २९ लो
त्तरायमेवंदिगंबरप्रमुखपाषंडयूथतातद्गुणतिरोधानाभातिशयरागमूर्छितविवेका

यार्या हिविकल्पा: द्विप्रकारा: तत्रेतिद्वारा: तत्रालोकेकोन्यार्थी कपिलप्रमुखा: कापिलेयदर्शनं मोक्ष्य
दर्शनमिषघे: तत्प्रमुखा : कापिलेयालोकातत्पादयोऽनेकविधा: त्रिदण्डस्वरूपा: धर्तातएव तत्त्यक्तार्षिनयवादा मं
ख्यात्यक्तमंख्याकालवेतियदागम: जावइआवयणपहा तावइआचेव होंतिनयवाया जावइआणयवाया वयणपहातेत्रि
कालवइत्तिगाथार्घ: २९ तु अथिच्छाकोत्रेलोक्या यतिनादृलोकत्रव्याख्या लोकोत्तरा स्वमिथ्याहृदयमंज्ञातिक्रांतमात्रकाल
दिगंबरप्रमुखा: पाखंडयूथा: प्रकृष्टवस्त्रादृत्यक्तमायाकिंचिद्घ्रकोत्रमायाकाश्मिकल्पुपककडुकवध्यूना
ग्रास्या: तेषुनस्त्रीनामा: तोघिवदानामंतेइतितोघीनामा: तवकिलकृष्णस्तोघकरानामसंस्थापिता कारणानुरूपका

र्यामितिवचनात् तोघानामास्तीर्थकरानामसंस्थापितानवेति ? तवतीर्थकरानामा:
श्रियक्तिरंखेडप्रनावोरंजिगदृनामाधोईनरंजिरोधाध्याय:धनुमंजिरुत्वार्थ:५शालादवोदृत्रेयकंडकुकोवेध्योऽपाश्वार्थ
ऽ २०श्लेतिनामाअवमानव्याऽतिगाथार्घ: २१ ब अथदृश्यापिनाधीनामास्तीर्थकरानामाश्चोपोघानिर्युक्तोयेयधार्ह
पिताश्चाऽतएवाऽक्रमेणादृ तेषुविऽव्याख्या तेषु पिदृशश्चपिनामयादेणकपूनकोदिगंबरोहृषितः स्त्रीवास्त्रुप्रकृष्ण
यानियमेनहृषिता नवंतिकनिर्युक्तौ अर्थाऽपोघानिर्युक्तौविंतिगाथार्घ: २९ ब अथोपोघानिर्युक्तावपिबो
टिकःकश्मिद्घारेणातिदृदर्शयन्नादृ लघुमाऽव्याख्या बहिरंतावेकादशंद्वारंद्वाहिरातें ...कादशद्वारंस...

२१ तेसुविणिछन्नाए णामग्गाहेणहम्मिरेवमणो सम्मापरूवणाए णिअमेणहम्मिआ...कुंतिरट बधी
माइकारंदारंतस्सेवज्जायणिछन्नी तोएजमालिपमुखाबोहिअपछंतयानालिआ२९ बधामदयाइण
वुत्तराईतइआ...आणिछिंगयस्सवारस्सतोबोहिआणदिट्ठीरट्ठवारपुरेमणुप्पत्तीमा२०रट्ठवारपुरणंयरंदावगत्त

मवसारन्तकणं तस्सेवयाजिर्युक्तिसम्पांजमालिप्रमुखाबोटिकपर्यंत कालनिता: तथाविधमामापत्यत्वेनऽऽमा...दोऽपरि
त्यक्तबोटिकोऽधिकृतो... ...वस्यतेशक्तिगाथार्घ: २९ ब अथबोटिकस्योत्पत्तिमधिकृत्य कालेक्रमेण
निर्युक्तिगाथार्धेवाद बधामदव्याख्याबहुवक्तव्यमेवतिगाथार्घ: २० ब अथबोटिकस्योत्पत्तिनिमित्तपरिज्ञानायनि
र्युक्तिगाथामाद्रट्ठवाऽव्याख्यारट्ठवारपुरंनगरमित्यादियावत्तस्यदावगत्तस्याणंतरंछय अश्वकण्ठनामाऽऽवश्यकमो
क्षदातस्यएगोमरुक्खमत्तोजिवत्तइणमेत्यादिगर्वसंसिडायत्तोकघानकादवमानव्यमिति

× आणअश्वकण्ठेअजिवत्तइत्यादुमीमुक्तोघेराणकहणायरट्ठवारस्त-

गाथार्थः २१ब अथवोटिकस्यूनाग्यवर्तमरीचिक्वचेनहूषयितुमिदंप्रोक्तंगाथामाह युक्तंचैवं व्याख्यावहाग्रिगता
यथा मुक्त्वान्येवस्त्रादिषेषोतस्तुक्तावस्त्राः श्रमणाः तथानिर्गतंअंबरं... येत्यस्तेनिरंबराः जिनकल्पिकादयः मज्झेगि
ममेत्यादिहा रिभद्रीयहारिनेऽवमानव्यमितिगाथार्थः २२ब अथमरीचिनायदुक्तंतच्चकाकुर्धर्मादतालिख्या
ख्या येनकारणेनजिनकल्पिकाएवनिरंबरानलिताः तेनकारणेनप्रमाणंसिद्धं कथितंतत्तस्यविरकल्पाजिनक
ल्पाश्चेतितत्रजिनकल्पः सोयतेनास्तीतिदर्शयतिजिनकल्पोजेहजिनकल्पोजेहनिरंबरमनायकाश्चिनाः यदुक्तं

२२क्तंचैवंव्याख्यामणोनिरंबरामज्झथत्तरत्ताइंकेउअदवछाईअथिणिमिक मायकलुप्पमईरत
तिरंमणाइंदिट्ठाकाहिआतथिरकप्पजिणकप्पाजिणकप्पोवुच्चिलोजंनलिवाणंमममंमि२३संप
इअथिरकप्पोमज्झोआलवछमाईहिणाहिमामगिअलावाकहेमंपयएकिंवा२४

मणापरमोहिपुलाएआहारगअखवगउवसमेदकप्पेउजुमतिंकेवलंपिजणाएयजंहमिवुच्चिलाए
तत्रकल्पोनिजिनकल्पस्तिगाथार्थः २३ब अथसोघतेकःकल्प... कहेजवूनात्रमेपइणव्याख्या
मेप्रत्येकःस्थविरकल्पोवर्त्ततेऽग्रिमेग्रन्थेमध्य- आसनादिकंतेषांएत्रारासंतितिरवनभवतिशरी
रनाबाह्यंकुतःस्थविरकल्पेअतएवस्थानांगेआचारांगेव स्त्रपात्रादेःकल्पनीयस्य नास्तिमया
अनावेक्षितंचिकार्यमेपद्यतेयदुक्तंनाकारणंभवेत्कार्यंनान्यकारणकारणमितिदीगाथार्थः २४ब

×कप्पनिलिंगेवालवालिगंधी लकातत्तवछाईमिलादिना×

आघेवेनामयाहेणहूमितोदिगंबरःकिलनवानियाहइत्याशंक्याह्यत्तादिनिर्युक्तिप्रस्तुतवचनेःहूमितःकथनरू
तार्थमिवतीर्थानिमंतआगमः अपिगीम्यआगमोपिमूलात्मूलतोपित्यक्तः योसौमायकादीनामिधोशतोनिज
प्रकियाकल्पनयाविनाव्यपगतः तेनयद्यपिताथीनिमंतागमंमन्यतादिगंबरमतनिराकरणमयंनविंतथापि
देयोऽहंलेवेत्यादिनाणेनेदंअयमधिमार्थःमिथ्यातोक्तोनविप्रतीतिमुग्धजनस्यांतिनिरस्ताधीमवमातव्यमितिगाथार्थः
२५ब अथमुग्धजनस्यांतिकारणंदिगंबरवचनेनिराकुर्वन्नाहधम्मोवएव्याख्यायधम्मोपि करमात्तंतद्दिपरिग्रहोनवेत्

इत्याइत्तलिछाइत्तिप्पमुइत्वयतोहिंहूमिइत्थंकमलोतिबंवतेणतणंमूलात्तआगमोवइत्ते २५धम्मोवगरणमित्तं
परिगाहातोमुवत्तजिणपडिमापरिमिअपरिग्गहेमीजइइहुछादयविरईणं २६

यदिस्तुवर्तीजिनप्रतिमा...
...
तेनस्तुवर्तीप्रतिमादिकंयद्यपिवादत्रिरतोपरिमितपरिग्रहेवक्तव्येप्यात्तदपित्यजनबुद्धावतःपरिमितयदो
पिमहोपरिग्रहस्तथैवबुद्धिमतामेवभवति अतएवस्वल्पःस्वल्पतरःशोभनःयदुक्तंमेमारम्भलमारंभतोधो
उपरिग्रहःतस्माद्युपासकःकथंदल्पमल्पेपरिग्रहेनिर्योगशास्त्रेतथाचस्तुवर्तीप्रतिमादिकमपिस्वल्पस्वल्पतरम्

वास्त्रादेर्मेपद्येन परिग्रहरूपत्वात् तच्चनक्[मया] पिमम्मतं तस्मात् यद्यप्युक्तप्रतिमादिकं परिग्रहोऽनवद्यं संयमोपकरणान्यपि परिग्रहो ननु वेति धर्मोपकरणव्यतिरिक्तः परिग्रहइति वचनात् व परमार्थतो मूर्छाया अधिकरणं वस्त्रपात्रादि धर्मोपकरणमेवनन्नवति मुक्ता परिग्रहस्तु नो निवचना दूरे तस्मादेवसाधवो ग्रामादिषु अनियतवासिनः वस्त्रादिषु मूर्छाया अभावात् शरीरशुश्रूषादिनिमित्तमपि ममेदमहमस्येवंरूपा मूर्छा न भवतीति भावार्थः २६ अथ प्ररूपणायोत्तरार्धमाह अहवेत्यादि व्याख्या अथवा+ क्वापि× अहवेत्यस्य अथवेत्ययमर्थो वरस्य ग्रहणात् नेतरे प्ररूपणाया बलात्यो: तेषु मार्गेस्थतीर्थे प्रतिपक्षाः परुषवः केइत्यत्र

२६ अहवाआयरवत्थाणिग्गमदारम्मिहोइजिणकप्पो तावविदारणादा मत्तामिआमाइमाइरूवं
णिद्वाणंविइगाजिइ जिणकप्पइक्कागारमग्गाणंतु मकदाघूनजिणदरेजायगतेणाहि अजिणि
३० घूनमथनाऊआणं वत्थवामंसवजिणदारकामो मत्तजिणाणंपाडिमा वसयमा तोहिलिअणिं

×लोकविख्याता:×१ ×लोकेन×२ इत्यादि:×३ ×कृपेण×३ ×यथा निर्युक्तिः×४ ×निर्युक्तिः×५ ×आपत्तिकादयो×६

कायामपि यात्मनाव्या घारणा घा ×माइमा अनेतरेवक्ष्यमाणा भवतीतिगाथार्थः २६ व अथो द्वितीयं घारणाघारा
द्वितीयेव्याख्यात्वा तृतीयद्वारमाह घृतमथनव्याख्या सूत्रयत्तेत्वाकृष्णे वस्तः कारितवानिति तथा चतुर्विंशतिरेव जि
नस्तेजिनायतने कामा तिरुतवान् काइत्याह मत्तजिनानां प्रतिमाः वर्त्तयमानो मे जनजिनकल्पायेतिगाथार्थः

३१ ब एतच्च व्याख्यानं हारिभद्रीयवृत्तिगतमवगन्तव्यं ब अधिकं स्तुपकमतमधिकृत्याह ओघनवती
तिदशीयचुंघमं स्तुपकमतस्वरूपमाह पंचमाऽव्याख्या प्रतिमारतिपक्षः प्रतिजिनप्रतिमाविराजमानमधो
मस्तकीर्णा धर्म्मीधर्म्मस्वरूपविवेकविकलानां मक्षिकाणामिव स्तेषां लालाजालं यथा लूतालालाजालमतिगा
ढमक्षिकाः तत्रैवमुत्कमानुवेति तथा प्रतिमाविचोज्जालपतिता मक्षिका कल्पास्तत्रिवार्तं नमेमारजाजी प
वेति तदपिंडाल्पेदृणं स्तोकं दृणमात्रणविदारणायं केषोमनुष्यबालानां देहादियादृकायुवाग्रहार मनुष्यबा

३२ पंचमाणाऽअ पक्को मुक्कोणांलाऽमच्छिआणेव स्तआलालाजालं तणविधंमणुअबालाणं ३२
तणकप्पंदुगणेअं गाढडुगं अप्पबुद्धिमेगदिअं स्तुपगमतंत्रजालं स्तोकाएतणमुक्कतिधं ३३ एअं अप
माणंतिअत्ताभोतादृऽऽऽपल्लपि घी अरिहंताणंपंचं अपमाणंतम्मकिंमन्नं

स्तोकानामपि कीकोटसतदृणेनापि छेद्यं भवति एवं प्रतिमारिपक्षोपि बक्रक्रताहरे अल्पस्कतनाजामपिमप्यहं
कं दृणनापिछेद्योभवतीतिगाथार्थः ३३ ब अधदृणकल्पंकिमित्याह तणकप्पव्याख्या दृ
णकल्पेदृणमदृअंदुगारतऽगाढडुगंनिद्याणमित्यादिप्राकृते अल्पबुद्धिमेदृष्टांतेन स्तुपकमतोक्तजालं मुक्तयछेद्यं
भवतीतिगाथार्थः ३३ ब अधस्तुपकविकल्पनिष्टापत्त्यैवदृढयन्नाह एअंअप्पव्याख्या एतऽगाढडुगमधं ×लोकलघाऽ
माणं अस्माकंप्रमाणंभवतीतिजातमाणे स्तुपके दृष्टफलसिद्धिः घीदमाकर्णयाबिंबफलसिद्धिःस्यात् कारणमाह अरिहंताणं

×अयंभावः यदिजलतिनिर्युक्तिगाथादिकमधमाणं तर्हिकल्पभाष्यप्रामाण्येनास्मदुक्तप्रमाणबाधिनी बक्रगाढिकेनापिजिनप्रतिमा स्था×१
राधनसिद्धिः यदिवजलतिप्रमाणं नहितस्यापिप्रतिमाराधनसिद्धिरित्यफलबाधा ×२

पिन्नमो अरिहंताणमित्यपिपदंप्रमाणं नावत् किंतोयं अनुयोगद्वारादिसर्वमपिस्कतं तस्य स्तुपकस्य यस्यचसर्वं
स्कतंप्रमाणं तत्तस्यविप्रतिपत्तिर्नभवत्येवेवं स फलसिद्धिरितिगाथार्थः ३४ ब अथोक्तगाथाधिकृत्याप्रामाण्ये
सर्वस्कतप्रमाणकत्वंभवतीत्याह गाढडुगव्याख्या गाढाधिकपरिहारे अनेतरोक्तनिर्युक्तिगाथयोः यदि सा
गे सूत्रमात्रस्यपरिहारो भवेत् तत्राहुर्मादृऽणिछत्तात्यादि यस्माच्चारणात् सूत्रमात्रस्यानुयोगो व्याख्या नंनि
र्युक्तियुक्तोनालितः बीत्रणिछत्तिसामन्नतणित्तिवचनात् निर्युक्तियुक्तव्याख्यानपरिहारेव व्याख्येयं सूत्रं

३४ गाढाडुगपरिहारे परिहारादाहसुत्तमित्यऽऽणिछत्तासुत्तो अणु ओगोसुत्तमित्यऽ ३५ अ
णुओगोणुगमोणिछत्तीसवंसुत्तअणुओगो अणाहणुओगदारं अपमाणोदृऽऽवत्तव्वं ३६

सर्वमपिपरिहर्तव्यं भवेत् व्याख्येयव्याख्यानयोरभेदोपचारात् दितिगाथार्थः ३५ अथनिर्युक्तिरपिकादृश्यस्तत्रा
ऽनुयोगो भवेदित्याह अणुओगव्याख्या अनुयोगेअनुयोगद्वारे सानुगमासूत्रानुयोगोनिर्युक्तिः नीलितावेव त
द्वात्र
तिदृश्यव्याख्यानेवसूत्रव्याख्यानंभवतिअन्यद्वाय
दिदृश्यव्याख्यानासूत्रव्याख्यानंनेष्यतेनहिअनुयोगद्वारेअनुयोगद्वारनिक्षेपनंसूत्रेप्रमाणं वक्तव्यंभवेत् तत्र
सूत्रनिर्युक्त्योरविशेषेणसूत्रव्याख्यानयोर्नीलितत्वात् लोकेतेअणुओगेदुविहेपन्ते सुत्तेअणुगमेणिछत्तिअणुगमेनिवसे
×नेय× नादिक्रियाघाथः ३६ ब

अघातिदशेनपरानिप्रायेहूपयन्नाह एएणेव्याख्या एतेनोनेतरोक्तयुक्तिप्रकारेण निर्युक्तिरस्या केप्रमाणमेव
परेनाख्यादिभेदयुक्ता अप्रमाणंप्रमाणं नवेदितिवचनं प्रक्षिप्तेनिरस्तं ऊनोनाख्यादीनां प्रमाणत्वात् प्रमाण
स्तनाख्यादिभेद्यं शास्त्रनिर्युक्तिरप्रमाणंनवादिपर्यइतिगाथार्थः ३ द्व अथप्रमाणस्तेनयुक्तप्रमाण
मपियच्च प्रमाणेनावन्नहि अतिप्रसंगेनेत्यत्रनिमाह अणदाव्याख्या प्रमाणस्तेनयाख्यादि
नामेयुक्तानियुक्तियच्चप्रमाणं नवेत्तर्हि नेदाप्रमुखानिदशावचनेयुक्तानगवती आदिशब्दःनगवत्यप्य

एएणेणिक्कन्ता अपमाणं नामसाइमंजुत्ता इअवयणंपरिकप्पेनामाईणंपमाणत्ता ३द्व अमद्द
णेदिप्पमुहातिदेसवयणेहिं नगवईजुत्ता अपमाणंव नवा एवंपिमणहिं अं अमद्द

प्रमाणंनवेत्युक्तंव्याख्यानवेत तस्मा अपिनेदाऽऽवानिगमप्रज्ञापना अिदंगेहिकानामातिदेशेनवाक्ययुक्तंचात् तघाहि
स्मकिंतेआयारा आयारेणंसमणाणंनिग्गंथाणं आयारगोअरा एवंजे या नालिअवा उद्दाणेदाए आव
स्तुत्रश्लोकस्तुपर्यन्तो बाचनिक्क त्रिमोमत्र नलिते तदत्र आलिरवमेको एमादिदाद्दअनुयोगदारसूत्रेन
गवतीआमम ३०५ त्रा०२५३०३द तघा एक्केज्जदाआवासिगमे पट्टमोणारइअन्नइमो लिरवमेमोलालि अबोत्ति
नगवत्रा११उगद तघाणन्दआणंजेत केवइअकालेहोइपं एवबाअपयोलिरवामम नालिअवं आव अज्ज

१३

*ननुनोजगवत्योयदतिदेशरूपेणनेदाप्रवृत्तिकेनणितंनऽणधरकृतेसांप्रतेक्वचिन्नोयच्चविद्यमानेतत्रनोऽन्य
देवेतिवत्यमत्वं तर्हिनियुक्तावपिनाख्यादिकतावेवाक्यपरंतवं नतयत्रापियुक्तानोत्यात्*४

रूपेत्यादिनगवत्रा०२१३७११द तघाचक्कमईणंजोत अणेपणमिरऽऽणंदाए आवनावऽऽइत्यादिनगवत्राण्यऽऽ
तघाप्रकरणम्यापतिदेशोयघा आवच्चिघरंहिआ मम्मत्ता कप्पाणपऽऽणं बाऽऽइत्तुअ नामवमेणाणमित्यादिनग
वत्राणुत्रमऽऽद एतद्हिनोनिहगेहिकानिघस्थानघतिपादनंप्रकरणमित्यादि व एतेनाख्याकेप्रकरणमप्रमाणमिति
ब्रुवाणोलेपकोपास्तोबोध्यः नगवत्यामप्यतिदेशरूपेणप्रकरणमाश्रयते दीशब्दवात् तघाहिनत्रपक्वणलिएगपूंत
बऽऽरयाऽऽवएहिआ२ अघत्तिआ२ मामुद्देश्याधादाकिरिआपातरासिआ दअल्लघिआ उइत्याद्यंकोशो
गोणमालिलोत्यात्रः पश्चादेव प्रकिमः यदिवस्याद् धर्मस्यास्वामिनोगोणमाल्लोनि ब्रूवैआख्यानोत्र लिनोऽन

विष्यत्तर्हिगोणमालिलोणतिनऽऽत्यं नवाकुर्घलिकाश्वप्रभृतयःआमेघोणतिनऽऽत्यमविनिर्णीयघंतो
घिकरमणापशास्त्रनादेवतायाः प्रेषणंनानविष्यत् निरुक्तवचनस्यामरुवारोकोगोणमालिलोऽमात्यवादानि
निश्चयात् किंपुनस्तामन्यत्र गोणमालिलम्यदीकाविकमपिनानविष्यत् एवंऽऽमालिप्रनृतयःशब्दानिरुक्त
अपिनामग्राहेणतत्रोक्तएवाक्ष्यातव्याः अमुकनामामाधुनिरुक्तोनविष्यतीतिकृतोकाकल्यवस्तुवि
षयकत्वस्यनियतस्यवक्तारिणोप्यभावात् एतइमेमावछेदेतिपषावित्तापरिमोक्षित्तानवतीतिवचनात् नहि
कृतव्यवस्थानिरिनिर्वेकृत्यंकेवल्यादिकरोति कृतव्यवस्थस्यकेवलिनोप्यनिमतत्वात् यच्चागमव्यवहारिणो

बलवत्त्वे तत्कालभाव्योक्तविधिरुल्लंघनेनावश्यमातव्यं, तस्माच्चैत्यादिकृतस्य यावद्यावन्मेनवं प्रकृष्टोदारमेघ
पुराहत्यादिमर्यादाकारीचरमशरीरधरएवभवति तस्यैवतद्यावत्प्रहत्वाधिकारात् तेनतत्रतनःआव ऊर्ध्वाग्रे
वेति हघमेघदद्याद्यादिकाम्यमाणे अन्यद्यावेकादशोग धारिणोमघकुमारस्कंधकजम्बू ×द्यावलिप्रभृतीनांमेघादिषु
अधिद्यमानानामपि व्यतिकरालब्धत्वादिषु केनद्यक्षिप्ता अवश्यम्ता ताज्ञाताइतिपदयोर्लोपंयद्युक्तिदीपिकोक्ताद्य
ग्राद्यावोप्रकोपणं तत्प्रायोदृष्टिमङ्गस्त्रिरुक्तमितिमेनावाद्य वंशजकेऽनिर्युक्तिव्याख्यायां काचिद्व्या
ख्यातावतिबहुनामेव निर्ज्झराकल्पमेतारणं प्रायश्चद्यावद्यहत्तरमेनवाद्यंयद्युनाद्यच्चणीदानाद्याधुनिकेनेतनाण ×तच्चैतद्वक्ष्ये
कृतकाम्यपि
ति×२

नेतत्कालानुभावात् प्रायोजनानामवमंक्षिप्तधैर्यादपरीषहाक्षिप्तेत्यादानादिद्यावन्मात्रं प्रायोनत्वेवबहुतरंवार्य मन्
मत्वा कामरूपतिश्रावद्यलिखितं तंप्रायुपदर्शितमेव तेनतिर्युक्तिकाभाष्य चूर्ण्यो घनेगाकारेऽर्घप्रत्यनीक
तापि यदागमः मुञ्चेपडुच्चतत्रयफिणियापं तेमुत्तयफिणाए२अंतेपफिणाए तडुनयं पफिणाए३त्तिआस्थानोग
एतद्वत्रिविधा स्तत्रंव्याख्येयं अर्घ स्यतद्व्याख्यानं तिर्यु क्त्यादि तडुनयंच घितयमितिवं तस्मात्प्रकोपमात्रेण
प्रमाणेऽदप्रमाणेनभवतीव प्रकृतानुकूलप्राकृपस्य सूत्रव्याख्यान स्तत्रंचेन सूत्रस्यदाघीहडु
यात् तेनप्रमाणस्यसूत्रात्रादरधामात्पंतावदप्रमाणप्राकृपेलोवस्यात् अधामाणंप्रकोपस्तु तावन्निमनसूत्रंच

३४

निर्युक्त्यादोद्यावन्मेनवति क्रियाधात् तद्यावत्प्रतियादेवप्रकोपमात्रेणनिर्युक्तेःपरिहारस्तद्दिनगवत्यादरधिम्तुतरामेवपरिहा
रःकर्त्तव्यः तत्रापिप्रकोपस्यविद्यमानत्वात्यदिवमत्यपिप्रकोपे नगवत्यांगंगाकारस्तादिनिर्युक्तरयाप्रकृतयद्याप्यस्माकं
स्मादिनेमेपत्रमितिगम्यंतुपकेनस्मदविवादस्यपर्यवसानादितिगद्याधीः ३४ ब अधिवमुक्तप्रकारेणसूत्रेपिप्रमा
दप्रतिमाकारापकादीनांमूलसूत्रेपिसद्यानेकारणमाद्रादरअव्याख्या येनकारणेनप्रकृतसूत्रामुक्तलेनग्रंथोत्तरवव
नेनसिद्धिर्नेघमाणंमदप्रमाणेनभवतिनेकारेण अनुयोगयुक्तेमानुयोगनिर्युक्तियुक्तेप्रमंगानुप्रमंगागतानुयो
गयुक्तेवसूत्रेनमोअरिहंताणमितिपदमात्रलक्षणेप्रतिमाकारकप्रमुखाःप्रतिमाद्यामादप्रतिष्ठाकारकाकारापकप्रभृ

३४ तएअणुत्तंगमुन्नेमुन्नेपफिमाइकारगप्पमुहासुलहासद्दहणेइणं देजणमोदम्मवत्तवमसे ३४

तयाःमुलनाःसुखलभ्याःतद्याहिमाधरणद्यामादप्रतिमादीनांकारापकादीमुख्यहत्याधिकारःचक्रवर्त्तीदिमम्मूह
णंराज्ञामवेतिपेचाकादीनांतिताःतत्कालिनानांचद्यामादादानांमाक्षयीदिदोषराहित्येनसद्दहनंचाद्य तेनाभ्या
मूक्ष्मार्थिनांप्रघमःमम्मयहोराजाभरतनामाचक्रवर्त्तीतेनकारितमष्टापदादौजिनभवनादिकं तद्योपोद्घातनि
र्युक्तिव्याख्यानमतयाद्यनमयभाद्य आगमित्यादिनाभ्यगवद्याद्यायुपदर्शितमेवपरमुक्तप्रकारेणसद्याद्यं
दर्शनमोहनीयम्यकर्मोपशमेक्षयोपशमेचैवलक्षणंतद्भावावरणायकर्मोपशमसद्भावेसतेवम्याद् उभयोरपिसद्भावसद्भा
वलक्षणंवर्त्तेबोधनकारणद्याहितिगद्याधीः ३६ ब अद्याकाधर्मेयादग्रंनमस्कारनिर्युक्तिगाथागद्याद्

×प्रतिमादिकारकः×४

णाणा० व्याख्या ज्ञानावरणीयकर्मोदयस्तु नोपेक्ष्य प्रधानेऽत्र ज्ञानावरणीयस्य दर्शनमोहनीयस्य च क्षयोपशमेनैवमष्टत्रि
भवति तत्र चाद्ये नैगमे एकः साधुः १ एका प्रतिमा २ बहवः साधवः ३ बह्व्यः प्रतिमाः ४ एकः साधुरेका प्रतिमा ५ एकः
साधुर्बह्व्यः प्रतिमाः ६ बहवः साधव एका प्रतिमा ७ बहवः साधवो बह्व्यः प्रतिमाः ८ इतिभङ्गत्रयाविशेषेण सम्यग्दृशाम
वनवति तत्रैकस्याः कर्मणो ज्ञानावरणीयकर्मणो पञ्चमेऽनुयोगद्वारे नमोऽर्हद्भ्य इति अर्हतां.
शक्रादिकृतो सज्जाभिधेतिकृत्य इति शक्रादिकृत्यं ज्ञेयो वक्तव्यः तदुक्तलक्षणयुक्तिर्यथा अरिहंतिवंदण नमंसणाइ
अरिहंति नमोक्कार मिति गमणे वा अरिहा अरिहंतणं वुच्चेति २ ति तथा नमोऽरिहंत्यइति अरहन्तीति त्रि

णाणा० वरणिज्जस्स चेव दंसणमोहणिज्जस्स तहेव चरित्तमोहे आवसज्जावे अट्ठसु जोगसुत्तेसु अहोरत्तवत्त

रिहंतादस्त्यर्थोऽरिहंत्यः तत्रारयः केऽत्र निर्युक्तिर्यथा अट्ठविहंपि अकम्मं अरिभूयं होइ सव्वजीवाणं तं
कम्मं अरिहंता अरिहंतीणं वुच्चेति ति तत्राष्टविधस्यापि कर्मणो 'आवेयंति बधंति वेयंति निबंधस्तुकार
णायत्रयति प्रभेदगणनानि कर्म बंधकारणानि वक्तव्यानि तत्र पञ्चतोपायोगानि ज्ञानावरणीयदर्शनावरणी
यस्यायाः कर्मणो बंधकारणानि वक्तव्यानि तत्र ज्ञानावरणीयकर्मबंधकारणानि यथा पडिणीय अंतराय
वघायएतप्पयोगयाए कम्मं पडिवणे आवरणिज्जे दुविहे सुत्ते बंधइ अज्झयणेएवं ति तथा दर्शनमोहकर्मबंधकारणा
नि यथा अरिहंतपडिणीयत्तए तवस्सुअगुरुसंघमाइयपडिणीयत्तेणं बंधइ दंसणमोहणिज्जाए कम्मस्स इत्यादि

× लोकविजयाध्ययनस्य प्रथमोद्देशकः ×२

आवश्यकसूत्रोल्लिखितानाप्यगाधा अथवा त्रयोदशानामपि निर्युक्तिर्व्याख्यानवतायां सूत्रमयत्नात्
मेवावजिणाइरकाणं सव्वजिणाणं पडिमा वण्णयाणेहि अरिहंतिगाथायां जिनप्रतिमास्तिनाः तास्व
प्रतिष्ठितास्तदुपासनयं तीति प्रभेदगणनं प्रतिकारकस्यानानस्तरिव्यतिकरनिवृत्त्यं शक्रेज्यमादात्म्यादिकं व
क्तव्यं शक्रेज्यमादात्म्यं च यादलक्षणप्रमाणं शक्रकृतीकरणाधिकरणाकृतमाकृतं प्रतिवक्तव्येनतदुपार
रूपं पूजा सर्वमातव्यं जिनप्रतिष्ठाचक्रनविधिनानवतीत्यनुप्रभेदगणनं तस्मादरिहंतसूत्रिपादलिप्ताचार्य प्रभृतयवि
रचिताः प्रतिष्ठाकल्पा ज्ञातिवक्तव्याः एवंवक्ष्यति नमोअरिहंताणमितिपदमात्रस्य सुत्तत्तोयवत्थुपढमोइत्यादि

गाधाक्रिक्षिप्तिः प्रयोगारे व्याख्यानकरणे निर्युक्तिर्नाम्यस्तत्रियत्रादिके त्रयत्रपेवक्तव्यामेव अत्यधानमो अरि
ताणमितिपदस्य व्याख्यानमेवं अथाख्यातेवक्तृते सुत्तकप्पेनवति यदागमः सुत्तअधम्मं डुयिदपेतं
सुत्तसुअधम्मे अत्थसुअधम्मात्रिआख्यानोगइत्रियथा सुत्तअत्थेसुत्तेवाऽघटनेनेतिसूत्रे सुत्तिनत्वेन व्याप्तिबेस
सुइक्कत्वात् सूत्रं अथाख्यानेनाप्रतिबुद्धावस्थत्वाच्चासुत्तमिति वा सुत्तंच नावेवसुत्तेतिपदस्य त्रिधानिक्षेपकल्प
नमत्र युक्तमितिवाच्यं एकस्यापिपदस्यत्र वचनाबाधयाऽनेकाधीनिक्षेपकत्वात् च अत्रसूत्रेवादनदृष्टांतो × ६ × २
यथा जिनेन्द्रमतिनिर्मलानंगमगेऽपाणिं आदिदानमग्गइहरिणं तरुआगवरावणेत्रं शांतिनिरूपितिनी

×अतएवैकमेवसूत्रं इत्यादुकोऽपि सिद्धर्षिरुपदेशमालायामाह ×३

यीनियीवितोनिल्लः मारान्धिन्नएकोनेवूअवीग्रामपिनिवेचनेकतवान् अत्रग्राह्यतानिष्प्रत्यापकचेदिमरोग्रा
स्तिग्रारोनाशिस्वरोनास्तीतिनिकाक्तेदेनमानाधिचात् स्वासकासवमथुनेतिपदं हानिकारणागमानाबाधयाग्रिधा
ध्यारव्याति - त्रयाणामधीक्षिप्तवसूत्रनाबाधकचात् अन्यथामतीमुखबाधानावेनसूत्रमेवनस्यात् तस्मात् नामात्र ×३
रिहंताणमितिपदस्य निर्वृक्तौनणितेषु अष्टसु नागेषु अघातं ज्ञानावरणीयदर्शनमोहनीययोः कार्यापत्रा ।
मत्वेवनवति नान्यथेतितात्पर्यं मुनिगाघार्थः ४० व अघप्रतिमादिसमुदायस्य ज्ञानावरणीयदर्शनमो
हनीययोः कर्मणोः कार्योपत्रामालावे यस्मान्नदारुनयनाएव्याख्या तदभावाद्दुष्कलकर्मकार्यापत्रामाना ×लो:×२

४७ तदभावाभद्दएणं णाहाइतोणवतस्सामिच्छं मिच्छापडिमाए पडिवक्कोऽवतिछक्क

वात् अघातमघातिजिनप्रतिमाविषयं नभवति ततोनवतस्यामिथ्यात्वं मिथ्यात्वाच्चजिनप्रतिमायाःप्रतिपक्षोनवति
नाकथंजिनप्रतिमाएव घातयतीत्यस्य भावकरणात्तीर्थकरादर्शनं तीर्थंतीर्थंकरतीर्थंकरप्रतिमातोमनोन्यादुवि ×दा×२
द्यतेनमेवेक्षत अन्योन्यादुविद्यतेचाराधनमधिकृत्यपरस्परमविरोधादिचेनावसातव्य अतएवतीर्थंप्रति
कूल्यतातीर्थंकरप्रतिपक्षत्वस्यावसेयत्वात् तीर्थस्यतातीर्थंकरसङ्घश्चाद् यदागमः तित्थपणामेकोजंकादिइमा
इसारोगमहेणं भावजिनमायाणंजो अणणिहारिणानयवंदेतेप्युवि ओ अरिहंया महत्रमआयविणयकम्मं

१६

चकथंकुक्षोविज्ञद्दकरेकारुइणमइदाजिनेरतिआवश्यकनिर्व ततीर्थस्यतीर्थंकरस्यचैव मवियुणात्र
यात्तानेयङ्केएअंमिमइअंमिणंकितयंजेनम इअंदाइ नुवत्तोविमअलिंनयुण. हाणंनेअंसेरतिपेयात्र
के एतेनवचंतीर्थंकरंतुमन्यामहे तीर्थंनकिंचायाज्ञनमितिनिम मतिविकल्पेनभक्तीमाश्रिता अपितिरस्कृ ता
बोध्याः तीर्थंनिन्फपगमेतीर्थंकरस्याप्यनन्फपगमात् विद्युत्रायादिव तीर्थंतीर्थंकरयोः परस्परंकार्यकारण
नावमनेक्षत् किंचतीर्थंनिन्फपगमेतीर्थंकरस्यानन्फपगमएवेत्यत्रयुक्तिं एएणंभावंकिं एएणंतित्थकरो तिगा
घाव्याख्यायोवक्ष्यमइतिगाघार्थः ४१ व अघप्रतिमारूपतीर्थप्रतिपक्षयत्वकेवचनमादातणेतिव्या

४१ तणंतिछमतिछं अतिछमविनामइथुतिछेतितमम्माछेजगंपाका अहिअंपावेजोणिंदुनं

स्यात् यतकारणेनव्युपक्रान्तीर्थं अपक्रान्तेनकारणेनतीर्थंप्रामदावीरवत्स्वापितमछिलयरेपरागते यत्रादा
रभ्याकारात्यत्रदतीर्थंतीर्थंनभवतीत्येवंतीर्थंप्रातीर्घतयाजलनं अतीर्थमपिजिनप्रतिमादिसमुदायात्मकं स्तुती
र्घोनतेतीर्थंमितिनाघते एवमप्रत्यमहत्तनाणं ज्ञात्वापादधिकेपापे कारणेकार्योपचारात् अधिकपापकारणं
जिणिंदुक्कोजिणेोडुलोक्कं उम्मग्गमग्गसंपडिआणं मोक्खणगेअमाएणमित्यादिग्रवक्ष्यमाणमवसातव्यं त
था एकत्रापप्रजेपापंपापं निश्चयेषमेकतः द्वयोस्तुलावधृतयोरधामचातिरिच्यते इतियोगणद्वात्रो

नस्यापत्यमानावेपि जिनोद्दिष्टनयनिक्षेपरहितत्वेन सम्यग्दृष्टिदेवादिवज्जैनत्वं नश्यतीति चेत् सत्यं तीर्थप्र
तिपक्षभूतमार्गमाश्रितानां तीर्थ्यत्वस्यापकर्षकत्वज्ञापनार्थत्वादत्रैवेनशब्दस्य नपुंसकत्वं तीर्थविरोधस्य तीर्थकरविरोधनियतत्वा
दज्जिकर्म्यकर्तृव्येवर्तमित्तविरोधाभावेनस्वयमविरोधकृपगमे वाचामात्रेणाकृपगमोऽकिंचित्करएवोपदर्शनपथात्
नाहिवस्त्वनपत्रपातकुनापिमहामोहकलंकाधिष्ठितात्मतायां नावेक्षमाणसम्यग्दृष्टिदेवादीनां जैनवर्त्मनि तीर्थविरोधं
जानानस्तीर्थविरोधंचेत्रित्राषतोऽत्रैवस्थातव्यमिति गाथार्थः ४५ ब अथोक्तप्रकारेणात्यक्तानाभोगमिथ्यात्वादेवतेनमामान्यतो

४५ मिच्छत्ताविरइअंमाघोलोउवरयमवेपिजइकहविसम्मत्तं घुणक्खरणायएणंअं
४५ णिक्कारणुगमोजंमिपमाणंसुत्तमसम्मत्तं सम्माणमिच्छत्तं आगाढं वाअणागाढं

मिथ्या स्वरूपमाह मिच्छत्ताण व्याख्या मिथ्या वा
त् माघीलोकोवियरातिवेद
त् सम्यग्वस्तुस्वरूपेणना

दान उरध्यादिः यस्तु ऊत्रविक्रमयुक्तं तत्र घुणाक्षरन्यायतः यदागमः सम्मद्दिट्ठी जुत्तं अणुवत्तो आदेसतोवि जं नाम
इच्छामो नामि जाणिदाविअतद्दयत्तिदत्तावेणाए एतद्द्वयोरपि मिथ्याहष्टिरपितथैव उपयुक्तोऽनुपयुक्तो वायद्भावतमा
त्मनैव घुणाक्षरन्यायेनकविक्रमेवादपि सम्यक्तोरविरोधात् यद्वोपलक्षणफलत्वात् वदिति वतस्मा मिथ्यादृष्टिमवैवविपरी
तनाथीतिगाथार्थः ४५ ब अथमिथ्यात्वसामान्यतः सम्यक्स्वरूपमभिधायसामान्यतो मिथ्यात्वविवेकमाह णिच्छत्ताव्याख्या
निश्चीकरणुगमः जाच्यादिरूपं व्याख्यानं स्वरूपस्यव्याख्यानतावाऽत्रापिनिर्युक्तेरनुगमः प्रवर्तनेनाणितः सवासाकंतेअणुगमेर
इविहंतं सुत्ताणुगमेणिच्छत्ति अणुगमेत्ति भायद्वदत्तिएवंसोऽनुगमोयस्यप्रमाणं सूत्रतयाअंगीकारंतत्सम्मत्तंभवति

तिपक्षभूतमार्गस्यनाभ्यनुज्ञापीदृशस्यआगमाभ्यासकपरमे जैनप्रवचनमात्रमभिशब्देनाकृपगं तंनवेद यत्तत्यदाव्याह
त्तेव्याप्तः तथाचसम्यक्त्वंनदत्तेव यदुक्तं मघाईजिणेअरतामिआइं वयणाईणासहाकुणिइअखुद्दोजंसमणोसम्मत्तंति
इतत्सम्यग्दृष्टिं जिनोक्तमेवकस्मात्प्रकरणात्सहाते मिथ्यात्वेनोदयंते खुरतःसरणे त्रिषाणां तुमिथ्यात्वमय
घार्थश्रद्धानात्मकं तच्चमिथ्यात्वंदृष्ट्व आगाढंनवं अनागाढमदंनवतीतिसामान्यतोविनागोदक्षितइतिगाथार्थः ४५ ब अथ
अथसोदृष्टस्यागाढमिथ्यात्वस्यविवेकमाह आगाढंव्याख्या आगाढंइहमिथ्यात्वं लोकि कलोकोत्तरेदोषविकल्पंवि
प्रकारंनवेति तत्रिंतिंदृष्टा मागाढमिथ्यादृशमसद्दृशं तज्जिनसमयजैनआगमेनियमात्तीव्रायनाघषोनवति

×धम्मीधम्मि
णोरात्तदात्र

४५ आगाढंसुणेलोइअलोउत्तरेसुचअडविगप्पं तमिमंगाढादामा दोसोणिअत्तअजिणमएअहू
उल्लादिंकिरिआहिं णादूहसग्गाणुमारिकंचिवप्पदप्पादिकिरिआणं निष्पदिमाणंमहासे आ

आगाढमिथ्यादृष्टोहि जैनमार्गविषयक [illegible] प्रकाशोनवति अयंभावः आगाढमिथ्यादृष्टिर्यस्मात् निजर
कुरूपादरूपरतेत्रक्रियाकृत्वायानवंति यावत्कुविरमदृष्टएव सचपरक्रियाहषणोद्भवनेनघषा विनाभावेवर्तनवंति नचये
वमनागाढमिथ्यादृष्टिरपीतिगाथार्थः ४६ ब अथतथामार्गीकृत्वायिकृत्यमपिनभवतीतिदर्शयति उल्लादिव्याख्या
उल्लाः सम्यग्दृग्मिथ्यादृग्मार्गविधीयमानेनमार्गा क्रियास्तयः संयमादिष्वकृष्णः ताभिःक्रियाभिरागाढा मिथ्या
दृशं मार्गक्रियाविकृत्यमपिनभवति तत्रदृष्टांतमाह उल्लादिव्याख्या उल्लाघाविद्धितनगरं जितशत्रवेनोमार्गेः पंचाचारमार्गः

चलचरणपेक्षो त्पन्नपापोद्यताया: क्रियास्तत्रगमिनो मुक्तघाणं तन्निमित्तका: क्रिया इत्यर्थ: ताश्च क्रिया: पादगमनादयो ऊर्ध्वपादाधःपादस्थानशुद्धान्त विश्रामस्तम्भायनवनादिरूपा: तासो मुमाना नामपि जिनादिरा मार्यो मार्यीगमननिमि त्तकेन विपरीतदिगभिमुखदेशादर् यानि: क्रियानिष्पन्ना मार्यीगमिनो विवक्षितनगराद्दूरदूरतरनगरे तानिरवक्रिया नि: मार्यीगमिनो घत्वा मनाक्तनगरे तिमदतोदेशादर् एतच्चमवधिकृत्यनवमिदं एवंरूपक्रमाढमिथ्यादृशां मार्यीमार्यीरूपवाद् सम्यग्दृष्टेर्मिथ्यादृशो मार्यीमार्यीगमिनो तुल्यानिरपि क्रियानिर्मोक्षनिश्चयाभ्य नाना नगरे हूरदूरतरनगरे चावश्यानत्वं तेनेमा नाक्रियानिरागाढमिथ्यादृशां मार्यीतुयाधिक्यहेतुरेवलतो मार्यी

तद्विजेतोत्तरमागाढं तरेविरागमेवाऽतोऽविधातणं दाद्यन्तिश्रेत्रिव यणुत्ति

तुयाधिक्यकरणादितिगाघा: अहव आगाढमिथ्यादृशोमिथ्यात्वाभिधेयलोकोत्तरमिथ्यात्वाभिधेयविशेषव्याख्या तत्रापि लोकिकालोकोत्तरमिथ्यादृशोरा नियहिकानिर्निवेत्रिकृत्यामिथ्ये यलोकोत्तरमनिर्निवेत्रा रूपं तदागाढतरमवश्यं तत्र यं तत्रादुमाद् विरागमेलादि येनकारणात् तत्तत्र अनिर्निवेत्रामिथ्यात्वं विरा धकमेव एवोगम्य: विराधकमेव भवति तत्कारणेन ड्यलोपिदृश्यतोपि अलीकवचन: छेन वचनेनेतालिंगात्रा: अथवादनापि जिनवचनाद्यलापिचात्र अयंभाव: अनिर्निवेत्रीनियमात् चमार्यीसिद्धेरो मार्यीनात्राकएवस्यात् तत्तत्तन्नियमादनेतन्नसार: यद्यागम: उभयागमन्यूनाधिक्यालो भाद्गणगोऽन्यथाप्ररूपणं

*अन्यथा विराधकत्वासंभवात्*२

१९५

र्घं रूत्वा र्घरूपत्वेनैववोधं अन्यथासूत्रमपि भिद्यतेतनवेत् अर्घस्तन्मस्यस्रा क्षुस्पात्वज्ञा ते. कल्पत्वात् निर्युक्तयाद्यर्घोपि परेपरा
गतएववक्तव्यः अन्यघायदिविधेनाकिंतमास्यतितदाऽतिविधेउक्तुतरामेवेतिपूर्वकर्त्तव्यादिति पर्योलोच्य सूत्रेतुनाधिणोतुजिन *अर्घलो
वचनात्तुवादित्वमपिकुवचना, विरोधानेवंनिजवचनानिच निजस्वार्थप्रहानि हेतुसूत्रवचनान्येव तानिचसूत्रितमाधाकिकस्याजिन कधिकर्घं
*मात्रनिषे सूत्रानिषेधात्तत्प्रतिकूलजिनप्रतिमा राधनप्रतिपादकवचनानि तैःसहविरोधिवचनानिच उद्देशापाक्षिकंत्रोघप्रतिक्रमस्याजिन
धx४ ण जिनप्रतिमाराधनप्रतिपादकवचनानि तेषांचजिनोक्तत्वेनातुवादोनलभ्येत नहिलुंपकः आमदशिअघसूत्रंजिनवच *मूत्रx३
नमित्यउवदति जिनप्रतिमाराधनप्रतिपादकवचनात्मकंचेत् निजवचनविरोधिवचनात्मकंतत् अतएवलुंपकेननिजवच

अए-हविमालित्तेपत्तेहुंवचारउ विसेइस्सरा एवंचसूत्तजुए पत्तसुत्तेपिविणंत्रं

नविरोधिसूत्रमपिपदिकेनापिनिषेधुंशक्येतावत्यज्यतएव अन्यथाऽर्घस्तुत्यज्यतेएव यथाकाविद्देवानांप्रियेण
राज्ञेनकश्चिन्मधुःकश्चिन्नश्यतांयावत्दशसहस्रइत्यादिरूपेणकल्पितार्घकरणेनसूत्रंत्यज्यतेएवंत्रापाअपियाः तनकाचि
*मंतपाः *जिनवचनात्तुयादिनोपिलोकोक्तपदारतोनिक्षेपतस्तु अनुवचनाः अनतुवादिनः सूत्रतोपिजिनवचनात्तुवादि
नोभवंत्येवेत्यर्घं निजवचनप्रामाण्यादेवजिनवचनात्तुवादकत्वादिति सिद्धार्घः अतएवअघोक्तमेवार्घदृष्टांतेनतन्मत
मर्घयतीदंसदविडंबयाम्यथा यथाविषालिप्तेहालाहलविषमन्त्रकिलितेपात्रेस्थाप्यादिनजने दुग्धमाधायतत्पानेन
मारणंबहवंव्यवहारतोदुग्धमुच्यतेतथाऽत्रापिअर्घः अतएवतुविषमेवविषकार्यकरणात् एवमुक्त्व २०

*फलेविद्यायामावात्*१

त्रयुक्तेपात्रेत्रस्त्रत्रनाभिद्यतेसूत्रमपिछेद्यंसूत्रमप्यक्षरत्वमेवेत्यर्घं अतएवगोल्लामाहिलकर्मोपधर्मिकशास्त्रवलंक्षीर
घृतनिधिदं निश्चयतोसूत्रनाशाभावेऽपिगोल्लामाहिलादिमुखस्यमेपर्वतः निश्चयतःसूत्रत्रस्याप्यक्षरत्वेनपरिणमनात् एतेनोपक्ष
मपंक्तावपिकेसूत्रवस्तुनश्चयव्यतिरिक्तंगोल्लामाहिलोक्तं प्रमाणतयायङ्गीकृतं नजिनोक्तवचनानुवादकत्वेनव्यवहारतएव
पुनर्गोल्लामाहिलोक्तत्वेनैवगोल्लामाहिलस्य सूत्रत्रयलक्षणेनत्रयं उक्तत्वमेवलक्षितं नत्रुगोल्लामाहिलोक्तमपि
सूत्रवचनत्वेनसूत्रानुवादागणधरवचनानुवादएव अनुवादस्तुसर्वेषामविवादितो परस्परमविवादनप्रमाणमेवेत्यत्रैवक्ष
त्यइति नत्रिनिश्चयव्यवहारानुवादकल्पनमनागमिकमवेति श्रीकल्पार्थं तोघवागमेनभणितत्वात् नह्यहिपयमस्करेपिद

कोपिजीवोपदेशसूत्रणाद्दिछंदमंत्रोत्रोताधिकृत्यद्दिजमालिवदित्यत्रनमेयत्वादौ अत्रहित्रार्घंरोचयन्नपिनिजनयेन
स्वकृत्यविषयाकरादिव्यतिरिक्तस्यजिनवचनमात्रस्यत्रार्घानंतस्यवचनार्घवेनभणनं व्यवहारतोजिनवचनानुवादएवभ
णितः नचानुवादाइव्यतःसत्यएवसर्वेषामप्यनुवादानांद्रव्यतःसत्यत्वेनावस्तुकत्वात् अन्यथाऽनुवादत्वाभावेनवात्र
क्रमवचनत्वाभावात् यावतःसत्यंचसम्यक्त्वंविनायावतिसम्यग्दृष्टयाभासत्वंभवति एतेनमिथ्यादृष्टिकपयुक्तोऽनुपयु
क्तोवाय इत्यादिमहर्षेरिति श्रीयुक्तवचनेनसह विरोधशंकापिपरास्ता यावतोऽप्यलमाधिरूपोक्तत्वात् अ
न्यथा अनुवादस्यासत्यत्वापत्त्या [illegible] जगद्व्यवहारविलोपप्रसंगात् अतएवानुवादवचनाप्यधिरू

लक्षणेनाऽविवादासावः मिथ्यादृष्टिवचनमेन नियमतस्तदश्रद्धानमेवोक्तं तद्यथेत्यादवचादिषु द्विधारेव स्यान्नावबु
द्धिर्जीवो मा कार्षीदहमस्मीति दूरश्रद्धानेऽतदेतदेवमित्यात् मङ्क्तं एकस्मिन्नप्यर्थे संदिग्धेऽन्यथोऽहमिति निवेशः मिथ्याचदर्श
नमनेकवादिदर्शनेषु गतोगमनमिति आवश्यनिर्युक्तौ एतेनोक्तेनाविणा दृष्टो नजिनवचनानुवादो ऽन्यथा सत्स्वरूपोपि य
स्तस्तएव नयुक्तो किंकमिथ्यादृशामिवनियमतो पि यतस्तेषां दृष्टो नजिनवचनानुवादो नजिनोक्तवेन किंतुत
जवचनविरोधिवेनेतिवक्तव्यमितिगाथार्थः ५६ अथलोकोत्तरमिथ्यादृशां नियमतो जिनवचनमात्रे श्रद्धानमनु
वादएवनवतीत्येतदेवोक्तं समर्थयितुमाहणिच्छत्तिणमचुत्ती जिणवयणं इंवइंमुहरिनद्दोवयरपवित्तिपुरस्सरकालेलिहिअमहाणिमाहे५१
नाम जिणवयणं इक्कं तिएवंतिनामसमाणं वयणमणुवाउ नाउ जिणवयणमित्तमुक्क

घतस्मार्घकृदवचनानि स्वतोगणधरवचनानिवेतिहरिनद्रः श्रीहरिनद्रसूरिमुक्तवान् नकेवलंवचोमात्रेणोक्तं किंतु
वक्तव्यमित्यतिकरं उरस्कृत्य आगमहानिरागघस्तत्र मध्यात्कोवितमपि एतत्र्यागमहानिरागघाः प्रागघद्वारेणैवनान्यि
त्यादयो जिनवचनानिनभवंतिदुर्घटकायोविरचितत्वादित्येवं नाषमाणाको वचनानि जिनवचनमात्रव्याख्यानुवादोजि
नोक्तत्वात् किंतुतदायत्तवचनान्येव जिनवचनान्येवनलितत्वात् तेषांचमतेसूत्रमप्यप्रमाणं नवेत् व्याख्यानमप्रमाणे

×दृश्यतां लिखितं × ३ २१

×नास्ति×२

व्याख्येयस्याप्यनुक्तप्रमाणत्वे सर्वेषामविशेषापत्तेः सर्वेषां निर्युक्तिव्याख्यानमप्रमाणं स्यात् किंतुकश्चिद्धुंढकादीनामि
त्येकांचेत्तदाप्येकांतिकस्यानुक्तप्रमाणेन तेषामप्यनुक्तप्रमाणमस्यात्रापदृश्यतित्वात् तथाचोक्तं नियमतः सर्वेषाम
विशेषेणाप्तानां जिनवचनमात्रव्याख्यानमप्यनुक्तप्रमाणमेवेतिगाथायुमार्थः ५८ ५९ ६० अथप्रकारांतरेणापिनियम
यतोऽनुवादमाह सुत्तेगुरुव्याख्या सूत्रेऽनुयोगद्वारादौ गुरुशिष्याणां क्रमपरिपाटिःपरंपरा स्यात्सूत्रेति नोनाणितं ए× ना×२
वंचवचनं वदतोनिजवचनविरोधिवचनं घादंगमविनवति अनवस्थाप्रसंगाद्घादंगस्य गुरुशिष्यपरंपरागतत्वात् य
दागमः आगमेतिविशेषणं अनागमेअर्वाक्तनागमे परंपरागमेऽनियमतः अतस्मात्अनागमे गणहरगंथसुत्तमत्त

सुत्तेगुरुमाणं परंपरागतं हवित्तोनाणिअं एअोणि अयणेदिविसेहियणंडुवालसंगं५२

नागमे अतस्मात्अर्वाक्तनागमे गणहरमाणं सुत्तमत्तअर्वाक्तनागमे अतस्मात्परंपरागमे तेणपरंसुत्तमविअतस्मा
विशेषेणागमे तो अर्वाक्तनागमे परंपरागमेत्ति तथाअनुयोगद्वारसूत्रे इत्यर्थो वा आगमश्चिविधःप्रज्ञप्तः तद्यथा आ
त्मागमेश्त्यादि तत्रतु रूपदर्शनेतरेण आत्मनएवागमः यद्वाऽर्थकरात्मनः स्वयमेव केवलज्ञानोत्पत्ता
अः गणधरान्तु प्रतीत्यानागमः स्वयमेवतद्धितत्वात् अर्थमाश्रित्यागमः अनेषामेवतदर्थकरादागमोवात् त
देव अर्थं भाषते अरहा सुत्तंगंथंतिगणहरानिउणा सिसादि गणधरशिष्याणां जेहस्वामिप्रभृतीनां सूत्रमाश्रित्यागमः
गमः अथवा प्रत्येकबुद्धगणधरादवसातः अर्थमाश्रित्यपरंपरागमः गणधरशब्दावधीनात् तत्रकृदं सूत्रमाश्रित्यागमा

नात्रेतरागमः अपितुपरंपरागमः अनेनच तार्किकादिप्रन्थवचनमात्रेणैकोनापोक्षेयथुक्तिवारयति युक्तिपरा ल्या दिव्यापारमेतरण नत्वागमविशिष्टाप्तोपज्ञत्वादि व एवंत्रेतद्वात्रीच परंपरादि अस्मिन्नयुक्तिव्यक्तमायो तात्पलिंगा नावपरंपरायम्यनत्वात् तस्यपरंपरागमएवनभवेत् एतेन यदयुक्तिव्यक्तमायोतापरंपरा स्तत्रनास्ती तिनलिंतं तदस्तुयोगघारास्तेरवाक्यात्तव्य यद्युक्तेरागमो [illegible] परंपरास्वरूपगमः यच [illegible] ताधीत्वनानिमत्तानोक्तिरस्मत्सुदायागा कहेतेनानिमतेर्थेऽप्रमाणायोदिव्य एवोभवमान- ×स्य×२
वः नत्वनः आमहायारतः तथात्रतानोतानीनां आमहायारस्यतावैकवाक्यतावादि त्यत्रेवक्ष्यते किंवाद्यापितेन

पुनः एवेचस्तुनमं मम्मेजाणिंसुतिच्छपरिवस्का ता अणुत्तरगहारं चइंसुऊरुमहलिमाहसुत्रं

त्रिविधदेति नहिवयं आमहायारतः परंपरागतमेवकुर्मः किंतुनमस्यदमा [illegible] स्तत्मात् वक्ष्यिलमपितीर्थ मुख कल्पिघोतानुहुतमितिदप्पत्रेनिराकरिष्यतेइतिगाघार्थः ५२ ब अघतावंचतियुक्तोनामुक्तप्रकारण ×किम ×करिष्य× दि×२ स्तत्रार्थायाः परिशीलनविधत् तहिनिर्युक्तिगाद एववंव्याख्या एवंयोक्तप्रकारणस्तत्रमर्यादाशास्यस्त्रदिग्रा ×यदातिगम्यंघादि ×३ त्यागघारमुपन्यस्यन् यघोआमहानेशाधकंवक्तप्रकारस्त्रेवं स्तत्रदि घात्रिशादोषरहित्याशुद्धोलोपृतंतस्य वार्थः सुतओसवत्थुपढमोइत्यादिगाघोक्तस्त्रिप्रकारः अत्रयोगस्तुस्तत्रनिर्युक्तोरविशेषेण आगमस्तुआप्तं उक्तस्त्रिप्रकारायातएवभवती [illegible]

×एतेकागात्रयंगवत्यादिकम×३ ×तेणिते:×२ २२

×दर्शयितुमाचार्येण इहःशाक्यादिवस्तुनःकृतायाःपरिहारात्×६

तथाहिस्तुपः अत्रोपयोगघारमप्यपास्यकथं तेन भगवतीश्रीमद्भयो [illegible] दि
यावलिंगा घट्टाएयादिकं उपादत्तामालादिप्रकरणादिकंस्यात् अमेनावः यघाचउद्दिशापाक्षिकक्रत्योपक्षमतपो
जिनप्रतिमाराधनमालोचणाप्रतिक्रमणकत्वेन निजस्मतहृष्टकं आमहा [illegible] तिशाघस्तत्रमपित्यक्तंतघायुक्तघार
मपित्यक्तमतविप्पर यतस्तत्रनिर्युक्तिगाथादिकंहार आस्तुधर्मस्वामितोऽस्तिनपरंपरास्तत्यात्मा [illegible] जिनागमएवभवती
तिनलिंतं तत्तन्निजमतिकल्पनयादृष्टोनाप्यंगीकार्यनिजप्रक्रियांवृमातव्यः किंचयदिवोर्ध्वमायकादयः स्तत्रत्वलक्षणा ×सूत्रतयेगा×२
मस्त्रास्यत्रहिआमहानिशाघचउद्दिशाशाहोवर्त्ततेनछुनःपाक्षिकमित्यादिनावद्यत्रस्त्रेपाक्षिकशब्दोंतवाद्युप

कोपि उपाश्रकदशोण परतार्किकपरिगृहीतविद्यानामकल्पातेवोक्तो नछुनःस्वतार्किकपरिगृहीतविद्यानोकल्पतेति
नावद्यत्र एवदशोदियानछुकेइत्यर्घादापन्नम्यदा [illegible] त्रिशोजनम्यरात्रीस्तुकेऽभिग्राहेनस्माकाङ्क्षणेछुनरुक्तताव
त् अर्घादापन्नायाः स्वतार्किकपरिगृहीतविद्यानोकल्पतायाः माक्षात्तत्र [illegible] हेनतणेछुनरुक्तताभ्यात्मासदत्रा
शोदाषोगणधरकृतेस्तत्रेनसंभवतिस्तत्रदाषापरिशानेनस्तत्रकरणेऽन- धिकारापात्तः तघानिर्युक्त्याद्यंगेकारस्यवस्तुकवात् अन्यघास्तत्रत्व
रूपनैगाप्त्यास्तत्रामप्रमाण्यात् एतनस्तत्रेऽविद्यमानउक्तप्रकारोनालिंत मितिंकापिपरास्ता निर्युक्त्या
दिकंतत्तरण [illegible] स्तुत्रोस्वत्थुपढमोइत्यादिव्याख्यानविधिविशेषापात्रत्वेत्यादिस्वर्यंपर्यालोचमि

तिगाथार्धः ४८ ब अथवा लोकः किं कमिथ्यादृग्पेक्षया लोकोत्तरमिथ्यादृष्टिवैराग्यादितिस्तोतिनिरासार्थमाह लोइअण्याख्या लोकः किं कमिथ्यादृष्टिः सम्यग्दृष्टिवत् वचनमात्रेण सम्यग्दृष्टिर्मिथ्यादृष्टिर्वेषादियावेतिवचनादिति नवेति तेषामनुवादः अविवादः स्यात् अनुवादात्पार्धः तेनालोकः किंकमिथ्यादृष्टिः सम्यग्दृष्टिस्तु इष्यतः सत्यवचाः ऋतवचनावपि इष्यतः सत्यवादिनौ नवतइत्यर्धः ते ×२पि×४नै वसम्यग्दृष्टिवत्तौ लोकः किंकमिथ्यादृष्टिर्नौक्तवचनाषी जिनवचनापलापिवाज्ञावात् नत्विवं लोकोत्तरमिथ्यादृष्टिः कैनवति तस्य ×नोक्तं जिनेनोक्तमप्युक्तमनुक्तमप्यनुक्तमित्येवंरूपेण जिनवचनानुवादित्वात् न एवंविधेनानुवादित्ववर्तनात्तुवादित्वमपिनवतीत्यदोष ×३ नाधि×३ परंनिजवचनाविरोधात्तेवेतिबुध्या अनुवादाव्यवहारतोइष्यतःसत्य नऋतनिश्चयतः जिनोक्तेनानुवादानिष्क्रियावात्य धार्गोष्ठामाहिलोत्तणति जिनेनापरिमाणं प्रत्याख्यानं सर्वमवद्यैकरूपेणानीनमित्यनुवदन्नपि तदविरोधेनैत्रिाघवचनाना

५४ लोइअमिच्छदिट्ठी सम्मदिट्ठित्ति वयणमित्तेण अणुवाएअविवाईणि ऊ यत्तं दव्वमच्चवया ५४

×नऋतनि मनुवादा व्यवहारतो दृष्टेन इष्यतः सत्यवादौ एवंमोक्षवतीनामवैपि वक्तव्याः नहि अकम्मिणा पवन्नगाणं विरयाविरया स्वयतो वि २ णा एमस्वलुजुत्तो संसारपयणुकरणे दव्वए क्कवदिट्ठंतो इति वचनात्तिस्रवनिर्मुक्तिर्वचनं जिनेन भणितमितिलेख कोवदति निजवचनविरोधिवचनरूपत्वेनानिष्टमतोत्रेदापात्रः लोकः किंकमिथ्यादृष्टिस्तु आप्तागमतत्त्वनिजमार्गहे षकवचनमात्रेणापनुवादकोनवतियथाऽहि अस्मदार्यधर्मिकानुष्ठानमधर्मीतयाजानते इत्यादिरूपेणात्रे वक्ष्यते इतिगाथार्धः ५४ ब अथ सम्यग्दृष्टिर्लोकः किंकमिथ्यादृष्टिरेतत्प्रश्नेपि निश्चयतोऽष्यतः सत्यवादिनौ नवतस्मत्किंकार २२

णमितियरिज्ञानायानुवादस्वरूपमाह सद्विधिणाव्याख्या सार्वज्ञानुयायिनः सम्यग्दृशोमिथ्यादृशोश्च परस्परेयावेतो नवेति नावेतानियमान्निश्चयेन इष्यतः सत्यवचनानिनवेति इष्यत्वेवचनविषयानापेक्षयेनावसातव्यवचनविषयापेक्षयातु अनुवादएवनभवति किंतु वक्तुर्निजवचनोक्तितेननिश्चयवचनतयापरिणतोभवति तस्मध्यपतितस्य ऋहणोदस्तेइतिन्यायात् वक्तुर्विवक्षितेवचनावतः सत्यमसत्यंवभवतीत्यदर्शयिष्यते अथसार्वज्ञानामनुवादानोइष्यतः सत्यत्वेहआद्यद्यस्मात्कारणात् सर्वज्ञादिनामनुवादऽन्योन्यमविवादः विवादानावः इष्यतःसत्यत्वानावेत्र नियमनविवादोनवत्येवतत्रत्यविवादकारणत्वात् यद्याजिनवचनानुवादिनिर्दिग्वासादिनिविवादः तर्

सावज्ञिअअणुवायाणिअमादवाऊअच्चयाणइं अणुवाएअविवाईजमणुसंसवाईणं ५५ अणुवायाणं विसया सद्दाणुट्ठाणावायगवयाइं पडसगंनिसाइं तहिविवाइं असावज्ञि ५५

सासार्धस्यानुवादानां सामान्यमवेतिगाथार्धः ४८ब अथविवादकारणान्यादर्शनकाव्याख्या अनुवादानांविषया अर्थ उष्टानवाचकवचांसि नवेति तत्रअर्थं अर्थात्स्वा नेमतादवादितदितरविषयकप्रधानाराध्यबुद्धिः अनुष्ठानेचधार्मिक बुध्याप्रवृत्तिनिवृत्तिरूपाक्रिया एतद्द्वयंचैवंतिवादितेनिश्चितं २मेवेतिसर्वेसम्मतं नायात्रवाचकानिवचनानि प्रतिसमयंजिनो क्तेष्वेवसार्वज्ञिकेष्वपिवादितोनिश्चस्यसंशयानिष्क्रियायत्नात् तेविवादेःसद्विवादःसार्वज्ञानामपिसमानएवेतिगाथार्धः ४८ब

अथानुवादापि अनुवच्चुर्वचनेनवतिनाघाद् अथवा अव्यया अनुवादः सम्यगादिविशेषणविशिष्टो [illegible] वक्तुर्निजवचनेनवतीतिगम्यं तत्रकारोगम्यः तथानुवादकवचनं नाघकंवक्कारमा घाघउ वक्कारंप्राप्य नावात्नावतः सत्यमसत्येचनवति इत्यतः सत्योप्यनुवादोऽनुवादकवचनतयापरिणतोनावतः सत्य मसत्येचानुवादकवचनंनवतीत्यक्षरार्घः नावार्घः इनमवं अनुवादादिनियमाद्वचनविषयकोनवतिवक्तुस्यवचनमनुवा दशतिवचनान्तरेणवगतोनणितत्वात् तथानुवादः सम्यगादिविशेषणविशिष्टोऽनुवादकवचनंनवतितथाहि अम्हाकं

अणुवा३णिअवयणं सम्माइविसेसणोहिसंजुत्तो तेनासगमासद्दत्त अत्थसमत्थेचनावात्

देवोऽईन्नेवेतिजिनवचनं अस्माकंदेवःसुगतएवतिसोगतवचनं तथाअस्माकंदेवोऽईन्नेविजिनाः सुगतएवेतिसोगताःव दंतात्पर्यरूपेणानुवक्तुर्वचनमनुवादउच्यते जिनासोगतानांतात्पर्यतोभेदत्वात् सएवानुवादः जिनादेवमर्हंतेव देतिवक्तुस्यअर्हंतिदेवत्वस्यविद्यमानत्वात् सोगतास्तुअसम्यगेवादिनः सुगतादेवत्वस्यासत्वादिवचनविशिष्टोऽनुवा दोनभवतिजिनैःसोगतस्यैकधर्मकारणेविशिष्टवचनस्यानुक्तत्वात् कथंचनुवक्तुर्वचनमेवनवतिनिजवचनोक्तगीत्या नुवादस्यापिनिजवचनतयापरिणमनात् तन्नध्रुवंपतितस्तद्दूषणेनगस्तेइतिन्यायात् अतएवविशिष्टणादादिशिष्ट नेदशतिवचनमपितथ्यवचनं नास्तेवेकारमाघाघ्राप्यनावात् नावतःसत्यमसत्येचनवति अयंनायः सम्यग्दृष्टोव

२४

क्कारमाकाघ सम्यग्दृष्टोऽसानं नावतःसत्येनवतिजिनाःसम्यग्वादिनोऽसम्यग्वादिनः सोगताइतियाघार्थेनणनात् मिथ्यादृष्टिस्तुनावतोऽसत्येनवतिसर्वथापिवेपरीत्येनजाणनात् मिथ्यादृष्टिरुपयुक्तोऽनुपयुक्तोवायद्वाक्यतेसाक्षैव वतिदृष्टणिठ्ठाइतिवचनात् एवमनुवादस्यानुवादकवचनतयापरिणतौस्वरूपंदर्शितमिति निगमाघार्थः [illegible] अघाक्कसमर्घ नायदृष्टोतमादृजुरूपव्याख्या याघत्कादरणोपन्यासे परनिषिद्धिकवचनस्य जिनवरेंद्रस्यानुवचनंनवतिपरमतमसत्येचवचणा नणेनवात् तच्चानुवचनंमिथ्येतियुक्तं जिनवचनं तच्चवचनंसर्वतःसर्वप्रकारेणसत्यं एतेनसच्चवयणसिद्धगाइगुणजुयं अनिलाइवचनात् तद्वेयं अत्तत्तद्धिआलंएवमाइकंति नामेतिपएवेतात्पादियावद एगेविअणेजावएगेणंसमएणं एकआत्म

अणुवयणोदाइजिणवरिंदस्स मिछत्तिवयणओनु जिणवयणंसव्वेसच्चं [illegible] एवंजिणि

आयुपडिसेवदोतिअंसमये परनविअंआत्मअंपडिसेवदेजंसमयं एकनविअंआत्मअंपडिसेवदितंसमयं

×जिनेनोक्तमिति ×२ [illegible] नाम्नेतिएवमादेषु अर्हंदुगणोऽसाएवमाइकानामाख्यातादियावद एगेविअणेजाव एगेणंसमएणं एगेआत्मअंपडिसेवेदितामा दिविशिष्टवचनानि जिनवचनानिभवंति परंवादिनोनिराकरणंतदायत्तस्वानुवादायत्तमेवभवति एवंजेकेजमालीकाघादि मतातार्किकवचनानामनुवादकानभवेति तन्नाम्नाघइत्यनेनजिज्ञासमतोभेदस्यबाधक [illegible] यविद्यमानत्वादितिगमा घार्थः पूर्वार्द्ध अथदिगंबरादयःसाहीपिजिनवचनानुवादरहिताःकेचनकाइतिदर्शयति एतेजिठ्ठाख्याएवमुक्तप्रकारे

×तेनाजिनस्यापितदेवतादोषयुक्तएवस्×२

×दतितेसमयंदृष्टनविअंआत्मअंपडिसेवदितंसमयं×५

×शा.हि.×२

या जिनेऽवज्ञा तुवादरहिता: दिगंबरादय: आदिग्रहात्तीर्थसमीपकौक्षिकौत्पत्तिकादयोग्राह्या: तत्रवा घिनग्रामसावी
रयवस्थादितमा आदिग्रहणसमुदायलक्षणेन उघोषिता चर्चिर्ता केचोक्षापिता: कथंबाटमत्यर्थं तद्रूपस्वरूपेव नग्नो
लोका: दिगंबरादयोऽर्हद्वचना तुवादरहिता: तार्घप्रतिपक्षा: मोक्षप्रकल्पना-श्रिता इतिशब्दात्परिग्रहंत्रिवि तार्घन
किंलक्षणेन निर्युक्तिसंज्ञितेन निर्युक्त्यापेरितेन निर्युक्तिर्यदमतुयोगद्वारचूर्णकं निर्युक्तिवत्तेरपिहर्षि तवात्
निर्युक्तिस्तु निद्दाणे चिट्ठगाणि इंजिणसक्कहरकागायसमणेउ मकरद्वजिनदेवेजंथितेणादि अग्रहणेन घारव्यान
×घशा.१ नार्घे भूतसमयसूत्रं आवं वत्तवाओ सवजिणदेरकाम्मा मवजिणा पांपडिमा वरुपमादिणिश्चएदि यिदत्यादिरूपेणस्व
×लेपकमतमाधकस×२

दवयणाणुवायरहिआ दिगंबरयसुदा णिक्कन्निमेणिएणं तित्थेणुग्घोसिआ वाढं [illegible]

त्रएवशायप्रदर्शितबोधा एवंमुद्राएकिंलक्षणेत्यादिनाषोडशमीयकादयोपात्तेकेपेणानिर्युक्तिकाया प्रेरितेन
तिरणघाघेघ्रए वेत्रघयरानिश्चा [illegible] तथामङ्गुराएजिणादामो आ [illegible] तोरविवादगेरुणउवयूहो
तोरणंनिवद्धेनतेणन्नेदिआगमणउ चामुपदर्शितातयाप्रेरितेनतिरणाघार्घ [illegible] अथसर्वजिना
पिंडेनार्घोजेनानामानोत्तीर्थकरास्तेचैकएवेतिपरासांकाउक्तोव्यूहस्तस्मान्नएतेएव्यान्या. एतेनोक्तप्रकारेण
प्रकारेणार्घेनापिजेनानांदिगंबरादीनांवजिनानामानांतीर्थकरास्तेनएकएवेतिवचनंउक्तिर्नपापवचनं तत्रादुष्टादयतस्तिरण्यंयतः
केएतेनप्रत्यक्षंवतत्रार्घेनापितीर्थानामादिकरानएवेतिवचनंउक्तिर्नपापवचनं तत्रादुष्टादयतस्तिरण्यंयतः आदिकरानएवतीर्थकरानवंति

स्तएएएवमाख्या एतेननामस्वरूपणादिनानिक्षेपणेनार्घेनापिजेनानांजेनानामानोंचतीर्थकरः [illegible] दुष्टादा [illegible]
र्यः नामानामस्थेनतीर्थकरास्त्रेकएवेतिवचनंउ [illegible] उक्तिर्नपापवचनं तत्रादुष्टादयतस्तिरण्यंयतः आदिकरानएवतीर्थकरानवंति
दिनामादिकरानएवतीर्थकरानवंति यथाऋषभनादि [illegible] तीर्थंकरवचनं घीनामादिकराः आऋषभादयोदशकानामादिनातिक
स्वरूपानएवनभवतः आर्घेषामपिताघीनामकस्तार्घिकएवदिगंबरादिसमुदायानांतीर्थंजेनानामानांमादिकर्तारोनिन्हवएवन
वंतिपरंआऋषभनादानांतस्यवस्थापितनतीर्थानांनतीर्थकरत्वेनतीर्थ.चैनचपरस्परंस्वरूपभिन्नत्वंनेदानोवीदिगंड्रोयोत्राध्यक्षंत
गाथार्थः ६२ ॥ अथदिगंबरादानामादिकर्तारःकेइतिनामयाहएणह तोसिं तित्थव्यासया तेकोदिगंबरापोसमीयकेख
×बरादानांचपरस्परंविपरीतमितिनि×२

रत्नसंचयिके मार्गोपोत्थी मायकागमिकक्षपकक: कुकवेध्यपाशवेडाविधानतो पुन: नामेति को मलामेत्रणेति वक्ष्यति
प्रमुखा: शाकुतवोद्धिनक्किलोप: प्रमुखवत्राक्षात्रक्षेण वेडप्रनाचार्य जिनदत्ताचार्यनरश्मिहोपाध्याय्यमुनिभिरन्यैश्च ल
दवलुपक कडुकवेध्यपाशवेडनामानोयास्ता: त्रिवत्र तिवेडप्रनाचार्यादिनामेवदिगंबरापोलीमायकादितीर्घनामादि
×निपुणानोकरचात्र एतच्चाचार्यसंप्रदायेनेत्यनुमारेण किंवदत्यांचप्रनानमेव यच्छुतघोस्वाम्नातो जिनचरव्याति निमित्तं नाघीस्यघीरिति
×३ नेव आम्नायेतीर्थकरो वीरजिन इतिनाममात्रेणनणं नन्नदवत् कृष्णसमत्वमलोकनाद्रणं त्रामरुवारण
मस्मंवेधनलात् सर्वघातंवेधनावेचनकश्चित्स्याक्षयगमे जगद्व्यवस्थाभंग: प्रसज्येत नहिदिवंगतेदेवदत्ते

मिवत्रदृष्यमुदायाम आइगरा वारजिणो अम्हाणं तित्थयरो तेमद्द अम्हं दरिसिअपर तित्थगरत्ता तित्थ

कन्याया: परिणायनमर्घक तदापुत्रोत्पत्ति: केनापिदृष्टश्रुतावा एवं श्रीमद्वीरात्तेषामप्यत्पत्तिरिति गाघार्घ: दर्श
व अघजेनानामाना श्रीमद्वीरस्वामी घोकारानंतवती तिनाम्नातिरेवोच्यते किंतुतदायेरपि तीर्घवोच्यमानमस्तीति दर्श
यतिजिअपाव्याख्या निजस्यपारंपर्यतोघीनि निजपरतोघीनि तानिकरोतीतिनिजपरतोघीकर स्वस्यतावत्का च्युत
स्मात् श्रीवीरजिनस्तीर्घकारोनभवति तत्राहतुमाह तित्थअतित्थादित्यादि यतो निजतोघीमत्यज्ञानत्रामद्वीरादन्य: त्रि
वत्रत्वादिस्वस्वाज्ञानमितित्रिशब्द: चूत्पत्र चकारोगम्योत्यत्र परा निमनतीर्घादपरंच अतीर्घतीर्घमेवनभवतीति स्व
यंतादित्यकारोघीनावार्घ: पुनरत्र यद्यपिदिगंबरोजिनस्तीर्घकरो तथापि निजमतिकल्पितेनत्रिशब्दन

२६

रत्नसंचयोपि त्रिशब्दत्व स्वान्यतीर्घिकव्यक्तो नतेपरित्यज्य प्रघट्टकापोलीमायक: प्रष्टव्य: ननुको: पोलीमायक तवत्रा
रजिनस्तीर्घकर: किंनवदत्रिमतपोष्णिमायकसमुदायस्यादिकर्त्री येन अत्यस्यादिकर्त्रीयेनवा नाद्योनवतोप्यन
त्रिमतत्वात् यत: पोष्णिमायकसमुदायस्यादिकर्त्री वेडप्रनाचार्य: सर्वसम्मत: यदुक्तं श्रीवेडप्रनस्त्रिसिट्
प्रनगवान् प्राचीनकात्तर्षिमानित्यादि पोष्णिमायकस्तत्र सर्वसमाप्तइति प्रवास्तो अत्यत्र चकारोगम्य: अत्यच्च ×नाधिहि
निजसमुदायादपरत्रास्यदत्रिमतत्वात्तीर्घतकर्त्रीयेन नवतस्तीर्घकरोनभवति तद्वत्तीर्घमिनिस्त्रिघातात् तानायस्तावा
चीकरत्वातीर्घकरत्वायाँविरोधत्व तेनतदादिकर्त्रीयेनापितीर्घकरोनभवति किंतुवेडप्रनाचार्यएवतीर्घकारसं यतः×३

यारागणवात्रिवारजिणो णिअतित्थे अम्हाउ अम्हमतित्थेतिमद्दहणा

तव्य: परात्रिमतस्यतीर्घस्यादिकर्त्रीयात् अतएवतस्यादेवस्वरूपमव्ययेदर्शयिष्यते एवंलुपकोपि प्रष्टव्य: न
ननुलोपक तवात्रिग्रायणतीर्घतावत् जिनप्रतिमाप्रतिपेषि जनसमुदायरूपामेव तस्यादिकर्त्रीश्रीमद्वी
रोनभवति तेनसद्भेदेषोपनावात् किंतुतेवलाम्नेवात्रिर्व्यजित: सर्वसम्मतोलुपकस्यमालेखक: यदित्व
स्यतीर्घकरत्वेनाभ्युपगम्यते तर्हितव्यवस्थापितोनवदत्रिमत: समुदायस्तीर्घमिनिस्तवेत् अतोर्घकरलुपके
नव्यवस्थापितवात् एवंसर्वत्रापिसम्प्रदायपर्यालोचनया यस्यकस्यापिसमुदायस्यादिकर्त्रीनामग्राहेणवे

ॐ श्रावकस्ते तस्यश्रीमद्वारस्ताघेकरोऽनवद्येव तदादिकर्त्तव्यतावान् यथाश्रीमद्वारव्यव-
स्थापितस्यताघेम्यादिकर्त्तृश्रापार्थेनाघेनभवति एवंचेद्घनाचार्यादिव्यवस्थापितोऽसमुदायात्
यीदृशएवतीर्थकरान्नघ्नन्स्तघातिदिक्काःश्रीऋषभादयोऽर्हन्तित्यर्थेतिनिगाघाघेः दुध ब अघ
यीदिभ्योज्ञातात्समुदायान्श्रीमद्वीराज्ञातवचनेनसर्वलोकगर्हणायदूषणमाद् ओअप्प
पो कम्मीयं दिसमुदायोऽन्यत्रः संघघनाचार्यादितोज्ञातोऽन्यंतीर्थकरंश्रीमद्वीरनामानं अन्यपितरमिवऽप

×का×
दुध ओअप्पतिच्छयरेअप्पंपिअरेवअप्पत्तेजाणेऽपडलोअधिक्कघं अलज्जनंअदंगयमेसोदुध

इतिकघयति यत्रादात्मित्यादिनेवेधसत्र्यचालज्जकाःनविद्यतेलज्जालोकापवादोनिर्जन्याद्वीडाधर्म्य
सोऽलज्जकाः अथवाविगतमंज्ञाःविगतानष्टाभंज्ञाव्यक्तावचनायस्मात्र्सनघापातुमदिर्वल्लष्टभंज्ञऽत्ये
घीःनस्मिन्लज्जोव्यक्तावचनोवाऽन्यस्माज्जातो म्रदुधिकमप्पत्तेपितरंब्रूते एवोपोलमायकादिसमुदायाः
वेऽघनाचार्यादिभ्योज्ञातायदिलज्जावेतःभंज्ञावेतोवाभवंतुःकथंतर्हिनिर्ज्ञरःमायादिकृत्वेऽघनाचा
र्यादून्परित्यज्यश्रीमद्वीरंनिर्जतीर्थकरंश्रयंतेतस्मात्तदायसमुदायालज्जारहितात्अवश्यंभवितव्याऽ
तिगाघाघेः दुध ब अघातघांश्रीमद्वीरस्तीर्थकरऽतिवचनमपिवक्ष्मयुक्तामितिदृष्टांतंतदर्शयति २७

वीरजिणव्याख्याकारजिनेनश्रीमद्वीरेणव्यवस्थापितंतीर्थंदुःप्रभसाधुसाध्वीयावद्धिलमपि अतोघेतीर्थेनभवतीतिनिलाष
कावक्तारःमार्द्धपिजेनाभासाभवेतिनेवमभासाभेवेधेतिवचनविरोधमज्ञानानामेतव्याः यदितघ्नवस्था
पितंतीर्थंनभवेकथंतर्हिसमतीर्थकराःयदिचसमतीर्थकराःकथंतर्हितघ्नव्यवस्थापितंतीर्थंभवेत् अतोघेव्यवस्थापकत्वतीर्थकरत्वाद्विरोधा
स्थितिगाघाघेः दुध ब अघेवं [illegible] वचनविरोधेनाछिन्नेतार्द्धजिघ त्रिषष्टितीर्थंनदायस्तुवेतिनेवव्यवस्थापयु
क्तादुवीरजिणव्याख्यायदिवीरजिनोयुष्माकंसम्यक्कथितवतीर्थकरश्चेनदेवःतानर्हितघ्नव्यवस्थापितंतीर्थंत्रिषंतघ्नतिरि ×मस्मदादि
मतःसमुद्र

वीरजिणेणंवविअंतिछमतिघेतिनामगाम्रवेमायानेवंभत्तिछवयणाविरोहंअयाणंतोदुधवीरजिणोजइ ×२
देवोतिछयरत्तेणउरूमद्दवंतातहविअंतंतिछंजेयमातिछेमंतेसिघंदुध लोअत्रादवमरुयावेदप्पहमाद्
लोगगुरुरूवाणामनावात्रगुरूवएमस्मलायत्रा
कंवेडुघनाचार्यादिव्यवस्थापितसमुदायात्मकंमतीर्थमितिस्वरःसिघसितिगाघाघेः दुध
अघैपोएमीयकमार्यागोंडीवोवेडुघनाचार्यादिव्यवस्थापितवेसिघेवेडुघनाचार्यादियः :स्वस्थाभिमतसमु
दायाद्घति किंदेवस्वरूपाःगुरुस्वरूपावेतिशंकायामाद् लोअत्रादव्याख्या लोकिकदेवस्वरूपाःवेडुघनाचार्यो
दयोऽगुरुस्वरूपाः गुरुस्वरूपनाऽजोनभवेतात्पर्यः तथालोकिकदेवकल्पवेचाहारदशादोषमात्स्येपिदेवस्वरूपत्वा
व प्रतिमार्यांजिनत्रयक्रियाकरणाच्च गुरुस्वरूपानावेचादवमाद्दमामन्नेत्यादि शिष्यचामनावात्र शिष्यत्वमेनार

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

ण गुरुवेनम्यात् यदागमः इमणमहवमाणं मोसोक्खाणं तावग्गिकादि सामस्मइंतिं णिकेतिमा सम्मा
म्मशत्तिवेइये धक्कइकोणिके तत्थादि हेउभाद् गुरुवएमन्ति यतफलकिलक्खणा गुरुपादशम्या नायत्ता: गुरुपादश
मतारणत्तिउत्तमाग्रेप्रवत्तेका इत्यर्थः गुरुपादशमेतारणत्वं शिष्यवेनम्यात् शिष्यत्वाभावेच गुरुवेनम्यादघटेत्व
मवेतिभावः सामस्मइंतिमासत्ति कम्मादिशिष्यत्वमेतारणगुरुवेनत्वमेव गुरुत्वशिष्यत्वयोः सामानाधिक
रण्यात् तेनजगवत्तिसामदावारेनव्यतिचारः तम्माशिष्यत्वाधावे गुरुत्वस्याप्यभावात् केउदवत्वमेव यन्नु धम्मो
*गा गुरुवे यन्नुधम्मोचार्यत्वप्रवत्तचार्यत्वादिव्यपादशः प्रचतमेव गुरुवमधिकृत्योपचारिकोऽवसातव्यः तेनशिष्यत्वेकस्य
गx२ ६८
त्तिदेवायत्तं कम्मविक्खुवीय नंजेहस्वाम्यादानामिव परमुनयघापियुरु
वमाणाधिकरणमेव अतएवसाधोरपिसम्यग्दृशो आगमतामन्येताधिकरणात्वादिदवत्वेनश्रद्धानंसदृत्वेव गु
रुत्वेनश्रद्धानं गोतमादिकुम्माधुत्वेवधम्मित्वेनश्रद्धानं केवलिप्रभृतिसङ्घादित्वेतिबोध्यं अन्यथासम्यग्दृष्टित्वाभं
गयात् अतएवचेड्गलाचार्यादीनां नवानमार्थप्रकाशने गुरुत्वदेशनापरिणतादवत्वेनैव गुरुत्वेनतदपत्ये धर्म
म्मित्वेनतदुपदिष्टसम्यक्त्वे इत्यवधेयं जेणालाभवंतेणं देवगुरुधम्मंपडिचोएइ सुहंनवरंनिज्जरा नाभावेणं
नाणुकंपाभावेणावसातव्यमितिगाथार्थः ६८ ब अथ केचन्तिचेड्गलादयोजिनाज्ञावत्तिनोजनवेगितत्त्व २८